

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ι'

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 21 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 463

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- CHARLES BAUDELAIRE. 'Από τὰ Μικρὰ ποιήματα σὲ πρόξ'. XXXIII. Μετάφρ. 'Εσπερος).
- Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ. Μάτια καὶ Σκέψη ('Ο σόφος — Τὸ τραγοῦδι — 'Η πιπεριά).
- ΙΔΑΣ. 'Η θέση τῆς Τουρκίας (Γ').
- ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΡΑΒΙΑ. 'Ενας Θεός.
- Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Χαράγματα.
- Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. 'Εσπερινοὶ ἀντίλαλοι.
- ETTORE MOSCHINO. Τριστάνος καὶ 'Ιζόλδη (μεταφρ. Ν. Ποριώτης).
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ. 'Ο προϋπολογισμός (Β').
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτικὴ 'Επιθεώρηση.
- Σ. ΣΚΙΠΗΣ. Στὸν 'Αργύρη 'Εφταλιώτη.
- Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ETTORE MOSCHINO

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ ΚΑΙ ΙΖΟΛΔΗ (*)

Εὐλογημένη ἄς εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα
ἀπὸ διαβάση τὴν ἱστορίαν τούτην. — Στόνομα
τοῦ Θεοῦ. 'Αμήν.

(Παλαιοὶ Χρονογράφοι.)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

- 'Ο Ρήγας Μάρκος τῆς Κορνοβάλλης.
Τριστάνος τῆς Δεώνης, ἱππότης τοῦ ρηγάτου.
- 'Αντρέτιος } ἄρχοντες τῆς Κούρτης.
Δενοάλης }
Γοντοῖνος }
- 'Ο Κανός Νέος.
- 'Ο 'Ερημίτης τοῦ Λάσου.
- 'Ιζόλδη τῆς 'Ιολάντας, ρήγισσα τῆς Κορνοβάλλης.
Βραγγιάνα.

(*) Τὸ δραματικὸν τοῦτο ποίημα πρωτοπαρουστάθηκε ἰτα-
λικά στὸ θέατρο Γολδόνη τῆς Βενετίας, ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ
Φ. Γαραβάλια σὺς 28 τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1910 καὶ νεοαλ-

Τὸ δράμα γίνεται στὴν Τινταγγέλη, ποὺ εἶτανε ἡ βασι-
λικὴ καθέδρα τῆς Κορνοβάλλης, καὶ σὲ δάσος τοῦ Μορρά-
σου, τραχυσία χερσόνη καὶ παραπάνου ἀκόμα μετὰ τὴν Σταύ-
ρωση τοῦ Κυρίου 'Ημῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ.

ΤΟ Α' ΜΕΡΟΣ

Μεγάλῃ αἴθουσα μὲ καμίνες σὲ κασιέλλι τῆς Τιντα-
γγέλης, ὅπου μένει ἡ Κούρτη τοῦ ρήγα Μάρκου τῆς Κορ-
νοβάλλης. Ἀνοίγεται, στὸν ἀριστερὸν τοῖχο, ἓνα παράθυρο
ἀψηλὸ, ποὺ φαίνεται ἀπὸ μέσα ἡ θάλασσα τῆς 'Ιολάντας,
ἀχιτοδουλομένη ἀπὸ τὸν ἥλιο. Κατανικρὸν, σὲ βάθος,
θύρα μὲ καμίνες, σκεπασμένη μὲ βαρεῖα πορφύρινη κορ-
τίνα δεξιὰ στὴ θύρα τούτη, ἓνα παράθυρο ἀψηλὸ μὲ
γαλατὰ ἱστορημένα, ἀνεβαίνει ψηλά, πὲς ὅσο φτάνει ὁ
τοίχος, καὶ ἀφήνει νὰ φαίνεται τὸ βασιλικὸ περιβόλι, πλού-
σιο ἀπὸ πύκνα, κλήματα μυρωμένα καὶ δροσορέες βρυ-
σοῦλες. Στὸ βάθος πυκνὰ μαυρολογοῦνε τὰ δέντρα τοῦ ἄ-
γχιου δρυμοῦ τοῦ Μορράσου. Ὀλόγυρα στυλοὶ τοίχους
ἀπλώνονται κορτίνες καὶ ξύλινες εἰκόνες, ὅπου εἶναι κεν-
τημένα ἢ σκαλισμένα ἐπεισόδια πολεμικὰ καὶ ἐρωτικὰ, μὲ
ἱππότες, βασίλισσες καὶ κοπέλλες. 'Ενα σκουτάρι ἀσημέ-
νιο μὲ δυὸ μαρφέες ἀνάγλυφες ἀπάνου κρέμεται σ' ἓναν
τοῖχο. Θύρα μικρότερη δεξιὰ, καὶ ἄλλη ἀριστερὰ.

(Καθὼς ἀρχίζει τὸ δράμα, εἶναι στὴ
σκηνὴ οἱ ἄρχοντες τῆς Κούρτης: ὁ
ΑΝΤΡΕΤΤΟΣ, ὁ ΔΕΝΟΑΛΗΣ καὶ ὁ
ΓΟΝΤΟΪΝΟΣ· ὁ πρῶτος ἀκουμπών-
τας σὲ τὸ παράθυρο ποὺ βλέπει πρὸς τὴ
θάλασσα, ὁ δεῦτερος σιμά σὲ ἄλλο
παράθυρο, καὶ ὁ τρίτος κοιτάζει θυ-
μάζοντας τὸ ἀργυρὸ σκουτάρι.)

- ΓΟΝ. (πρὸς τὸ Δενοάλη.)
Κοίτα! 'Εδῶ 'ναι τὸ θάμα! Στὸ σκουτάρι
σιμῆσανε οἱ δυὸ κορῶνες! Δὲν τὸ σκίξει
σταθί· δὲν εἶναι δύναμη στὸν κόσμον,
ἄνθρωπος ἢ θεὸς ποὺ θὰ χωρίση
τὸ ἀγκαλιασμένο ἐρωτικὸ ζευγάρι
στὴ φλογερὴ του ἀγάπη!
- ΔΕΝ. 'Η προφητεία
τῆς μάντισσας Μοργάνας ἀληθεύει!
Καὶ ὅσο προτείνει ἡ ὀλόγυμη κοπέλλα
τὸ στόμα τ'ἀργυροῦ τῆς στὸν ἱππότη,

ληνικὰ μεταφρασμένο, σὲ Βασιλικὸν Θέατρο τῆς 'Αθήνας,
ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς Κυβέλης 'Αδριανῶν, σὺς 7 τοῦ Δεκεμβρίου
τοῦ 1911, μὲ τὴν κυρία Κοδέλη καὶ τοὺς κ. κ. Π. Λέοντα
καὶ Ν. Ροζάν στυλοὺς πρῶτους ῥόλους ('Ιζόλδη, Ρήγα Μάρκο
καὶ Τριστάνο). — Γιὰ νὰ τὸ παίξῃ ἄλλος θέατρος, πρέπει
πρῶτα νὰ ἔχῃ ζήτημένη καὶ παρμένη ἀπὸ τὸ μεταφραστὴ
τοῦ τὴν ἄδεια ποὺ δόκει ὁ νόμος.

μιά ρήγισσα ξανθή κ' ἕνας λεβέντης
μ' ἔρωτα θάγαπιούνται.

ΓΟΝ. Εἶναι καθρέφτης
τοῦ ἔρωτα τὸ σκουτάρι "Ἄς μένη πάντα
ιερό και σεβαστό!

ΑΝΤ. Σπάστε το χάμου,
κ' ὕστερα μέσα ρίξτε το στὸ βράβαρο,
μὲ τὰ φοριχτά του μάγια νὰ βουλιάξῃ!

ΓΟΝ. Ἀφέντη Ἀντρέττο, ἡ ὀργή σὲ παραφέρνει!
"Ὁ νούς σου ὕπνο δὲ βρίσκει, σὰν τὴ θάλασσα
ποὺ βλέπεις πέρα!

ΑΝΤ. Ἡ θάλασσα ἐνεκρώθη!
Γιατί, — νὰ ζοῦσε, νὰ τὴν κυβερνοῦσε
τὸ δίκιο ἀκόμα, — θὰ σφεντόνιζε ὅλα
τὰ κύματά της κι ὅλα τὰ συντρίμια
νὰ ρέξῃ αὐτὸ τὸ κάστρο. "Α, πιά δὲν εἶναι
ὁ ὠραῖος βράχος, μ' ἄρματα ντυμένους,
μὲ σιδερά προσστήθια, κι ἀγκωνάρια
κόκκινα και γαλαζία δρθοστημένα
στον ἥλιο! Οἱ αἰτοὶ ποὺ τῶζωναν μὲ κουρσος,
οἱ γέρακες ποὺ τῶχανε φαλιά τους,
πετάζανε στὰ νέφη! Κ' εἶναι τώρα
κλουβὶ γιὰ τὸ λυράρη και τῆδόνια,
γιὰ κολασμένους ἔρωτες κλινάρι!
Ποιός, ποιός θὰ τὸ λυτρώσῃ ἀπ' τὴ σκλαβιάτου;

ΓΟΝ. Στὸ παραθύρι ποὺ εἶσαι δὲν ταιριάζουν
τὰ λόγια τὰ αἰμοβόρα. Τὸ θυμάσαι
καλέ μου Ἀντρέττο; "Ἐνα πρωὶ τοῦ Μάη,
ποὺ βρέθηκε ἀνοιχτό, δυὸ γελιδόνια
μπήκανε ἐρωτοπαίζοντας· και τὸνα
κρατοῦσε γνέμα χρυσό, κι ἀπ' τὸ στόμα
τοῦ ἀνέμιζε στὴν κεφαλὴ τριγύρω
τὸ φωτεινὸ στεφάνι. Ἐκεῖ, στὴν πέτρα
τάπιθωσε και πέταξε. Μιὰ τρίχα
εἶταν ἀπ' τὸ ρηγάτο τῆς Ἰρλάντας,
ἀπὸ τὴν κόμη τῆς Κυρᾶς Ἰζόδης.
Κι ὁ Ρήγας Μάρκος, ὁ καλὸς μας ρήγας,
τὴν ἐπίασε, κ' ἔδεσε τὸνομά του
μ' αὐτὴ, και τὴν καρδιά του τὴ θλιμμένη,
και τὴ ζωὴ του.

ΑΕΝ. Καὶ ἡ χαρὰ ποὺ πῆρε!
Σὰν ἔφτασε ἡ ὠραία νύφη, τέτοια
σκόρπισε λάμψη, ποὺ και τὸ καράβι
και τὸ καστέλλι κι ὁ οὐρανὸς ἀκόμα
φανήκανε δλοφώτιστα. Κ' ἐφάνη
στοὺς Ρήγας, νέας ἀνοιξης ἀνάβρα
πὼς πλημμυροῦσε τὰ λευκά του γένεια!

ΑΝΤ. Κι αὐτὸ "ναὶ τὸ αἰσχος! Ἡ καρδιά τοῦ ρήγα
Μάρκου — ἀπονο μωρό, λίκος στὰ δίχτυα·
πετρώνει, λυώνει, ἀλλάζει, παιγνιδίζει
σὰν τὴ σημαία στὴν ἀλλαγὴ τοῦ ἀνέμου.
"Ἐφτὰ φορὲς εἶδε τὴν προδοσία,
κ' ἐφτὰ φορὲς πίστεψε και ξεπίστεψε.
Μ' ἂν ὑπομένῃ αὐτὸς τὴν καταφρόνια,
κι ἂν ὁ ὁμορφούλης ἀνιψιὸς κ' ἡ ρήγισσα
ἡ δολερὴ τὸν ἔχουν ὑποπόδιο,
στοὺς δόλο ἐμεῖς θὰ σκύψουμε κεφάλι,
τὸν ἀρπαγο τοῦ θρόνου νὰ τιμοῦμε;

ΓΟΝ. Φίλος και ξάδερφός σου εἶναι ὁ Τριστάνος.

ΑΝΤ. Γιὰ τὸντο και τὸ δίκιο μου ληστεύει!

Τί κι ἂν αὐτὸς καυχίεται γιὸς πὼς εἶναι
τοῦ Μελιάδη και τῆς Ἡλιαβέλλας;
Ἐίχε ἡ μητέρα μου ὄνομα Λευκάνθη
και ἀρχόντισσα μὲ τὴν εἶταν ἀξία,
ποὺ αὐτὸς ὁ Μάρκος, ὁ ἀδερφός της ὁ ἄγιος,
ἂν ἔχη τώρα σκῆπτρο και κορώνα,
χάρη στὴν ἀδερφή του τᾶχει μόνο.
Μὰ νά, τᾶρχαῖο τὸ σκῆπτρο, τὸ δεμένο
μὲ σίδερο, κατάντησε βεργούλα,
και θὰ τᾶρπάξῃ ὁ νιὸς μὲ τὰ ὠραῖα
τὰ μάγουλα, νὰ τὸ κρατῇ νὰ παῖξῃ
στὴν κέδρινη τὴν ἀρπα του ἡχοσκοπία
κ' ἔρωτικά τραγοῦδια!

ΓΟΝ. "Ὁχι· ὁ Τριστάνος,
ἀληθινά, δὲν εἶναι τέτοιος νέος.
Γέρακες εἶναι μέσω στους ἱππότες!
Και τὸ θυμάσαι· στὴν Ἄλιη Πέτρα
πῶχτισεν ὁ Μερλίνος, σκαλισμένα
λάμπουσε τρία ὄνοματα, τρεῖς ἥλιοι!
"Ὁ γιὸς τοῦ Ρήγα Βάντου, ὁ Λαγκελόττος,
ἱππότης τῶν ἀρμαίων και τῆς τὸλμης·
ὁ Γαλεόττος, τῶν Νησιῶν τῶν Πέρα,
ποὺ δεκαπέντε κυβερνάει ρηγάτα,
κι ὁ Λεωνίδης ὁ Τριστάνος, πῶχει
τὸλόχρυσο λιοντάρι γιὰ σημάδι
τῆς μεγάλης καρδιάς του.

ΑΝΤ. Ὁραῖε μου δούκα!
Τόσο εὐκόλα δὲν τῶξερα πὼς βροῖσκει
συχώρεση ὅποιος ἔκαμε ἀτιμία.
Δικὴ σου ἡ Φλωριδέλφα εἶτανε, ἡ κόρη
ποὺ ἔμοιαζε γάλα και ρόδα ἡ μορφὴ της.
Μὰ σοὺ τὴν πῆρε, μὲ τέχνες και μάγια,
ὁ ἀνήμερος πετροῖτης!

ΓΟΝ. Ξανανοίγεις
πληγὴ μὲς· στὴν καρδιά μου ποὺ γιὰ πάντα
κλεισμένη τὴ θαρροῦσα. Μὰ ὁ Τριστάνος
δὲν ἔφταξε, ὅσο κείνη!

ΑΝΤ. Ἐκαμα λάθος,
συμπάθησέ με. Σὲ ἤθελα μαζί μου
σύντροφος νᾶρθης, — και σύ, Λενοάλη! —
νὰ βγάλουμε ἀπ' τὴ ρίζα τὸ ζιζάνιο
ποὺ φύτρωσε δῶ μέσα. Θέλετε ἴσως
χάμου νὰ σᾶς κυλήσῃ; νὰ σᾶς πνίξῃ;
νὰ σᾶς σκοτώσῃ; Διωγμένος ἄς φύγῃ!
κ' ἐγὼ θὰ κάμω τρόπο, ποὺ γιὰ πάντα
νὰ λείψῃ αὐτὸς, ἂν κάμῃ τὸν ἀντάρτη!

ΓΟΝ. Καὶ τί θὰ κάμῃς;
ΑΝΤ. (ἀφοῦ κοιτάξῃ δλόγουρα μὴν ἀκούη κανεὶς :)

"Ἐχτρα ὁ Φιεραμόντης
ὁ Γάλλος τοῦ ἔχει! Θέλει νὰ ἐκδικήσῃ
τὴν προσβολὴ ποὺ τοῦ ἔγινε στὴν κόρη,
ποὺ ἐσφάχτη γελασμένη στὴν ἀγάπη!
Κ' ἔρχεται μὲ φουσάτα, κι ἂν ὁ Ρήγας
δεμένο δὲν τοῦ δώκῃ τὸν ὄχτρο του,
θὰ κάψῃ και καράβια και καστέλλια,
κι ἄρματα ἐδῶ φαρμακωμένα τόσα
θὰ φέρῃ...

ΓΟΝ. Τί μου λές;
ΑΕΝ. Καὶ ποιός σ' ἔσένα
φανέρωσε τὸν ἄνομο σκοπὸ του;

ANT. 'Ο ἴδιος ὁ Φιεραμόντης!
 ΓΟΝ. Καὶ μᾶς θέλεις
 βοηθοῦς του;

ANT. (ικτετευτικά.)
 Λενοάλη, Γοντοῖνε,
 δὲ σᾶς ζητῶ νὰ γίνετε προδότες,
 τὸ δικίον μου ἀπαιτῶ! Μοῦ ἔχουν ἀρπάξει
 ἀπ' τὸ βασίλειον τὸ μισό, κ' ἐγὼ μαι
 θεριὸ δίχως φωλιά, κ' ἔχω οκισμένο
 τὸ στήθος, καὶ τὸ στόμα μου πικρὸ ναι.
 Σᾶς λέγω, νὰ σκοτώσουμε εἶναι ἀνάγκη
 καὶ ἀνάγκη θᾶναι ἀκόμα... Μὴ μιλάτε.

(Ἐχει τεντώσει ἐμπρὸς τὸ λαιμό, γιὰ
 νὰκούση καλύτερα, ζυγώνοντας σιγά-
 σιγὴν ἄλλοι κορτίνα. Μ' ἓνα πήδημα,
 βγαίνει ὄξω ἀπὸ τὴν αἴθουσα, καὶ ἀ-
 κούεται ἡ φωνὴ του ὠργισμένη.)

"Α! σ' ἔπιασα! Κρουφάκουγες!

"Ἡ φωνὴ τῆς Βραγγιάνας. Βοήθεια!
 ANT. Τοῦ κάκου!

(Σέρνει μὲ μανία μέσα ἀπὸ σκηνὴ τὴ
 ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ, ποὺ παλαίβει νὰ τοῦ ξε-
 φύγη.)

ΒΡΑΓ. Μὴ! Γλυτώστε με, τρεχάτε!

ANT. Δὲ μοῦ ξεφεύγεις, ὄχι! Μὴ φωνάζεις!
 Σώπα, ἢ σοῦ δένω τὸ στόμα μὲ τοῦτο
 τὸ δέμα τῶ μαλλιῶ σου! καὶ σοῦ φράζω
 ταῦτιά ποὺ πάρα-ἀκούθνε, καὶ ἀγρυπνοῦνε
 σὰν τοῦ λαγωνικοῦ γιὰ τὸ κυνήγι!
 Τ' ἤρθες; τί θέλεις; δοῦλα τῆς Ἰζόλδης;
 Μοῦ εἴσουν χωμένη, γιὰ νὰ κλέψης λόγια
 κ' ὕστερα νὰ τὰ φέρης ἀλλαγμένα.
 στὴν ἄμορφη κυρὰ καὶ στὸν ἵπποτη;

ΒΡΑΓ. Δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ σκαθῶ γάκουσά!
 Φέγγουν οἱ στοχασμοὶ σου!

ANT. Μὲ συμπόνια;

ΒΡΑΓ. Μ' ἔχτρα καὶ μίσος!

ANT. Λάθος ἔχεις! λάθος!
 Πλέκαμε ἐδῶ τὸ ἐγκώμιον τῆς κυρᾶς σου,
 τὴν ἀρετὴ τῆς λέγαμε.

ΒΡΑΓ. "Ἡ ἀρετὴ τῆς
 θροφῆς δὲν εἶναι γιὰ τὰ δόντια ἐσένα
 τοῦ λύκου!

ANT. Ὠραῖα τὸ λές, ἐσὺ ποὺ εἶσαι
 καθρέφτης καὶ λυχνάρι τῆς ἀγάπης,
 καὶ τῶχεις καὶ καμάρι! Ἐσὺ στὴ θέσση
 τῆς ρήγισσας δὲν πλάγιασες, στοῦ Μάρκου
 τοῦ ρήγα τὸ πλευρό, τὸ πρῶτο βράδν
 τοῦ γάμου τῆς; Δὲν ἀλλάξες τὴ ζῶνι
 τῆς παρθενιάς σου μὲ τὸ νυμφικὸ τῆς
 χιτῶνα; Τὸ θυμᾶσαι; Δυὸ κοπέλλες
 κινήσανε νάρθηθον ἀπ' τὴν Ἰολάντα,
 κ' ἓνα κρινάνθη ἢ καθεμιά κρατοῦσε...
 Καὶ ἡ μιά τους χάνει τᾶνθος στὸ κικράβι,
 καὶ τὸ δικὸ τῆς ἢ ἄλλη τῆς χαρίζει!
 Ἐπαίξες τὴ ζωὴ σου, μὰ θυμᾶσαι
 πικρὰ τὴν ὥρα ἐκεῖνη στὴν καρδιά σου,
 καὶ κλαῖς ποὺ ἄλλη κυρὰ πιά νὰ δουλέψης
 δὲ θὰ μπορέσης καὶ μὲ τὴν τιμὴ σου
 νὰ τῆς σταθῆς σκουτάρι!

ΒΡΑΓ. "Ω! ἐσὺ δὲν ξέρεις
 ἀγάπη τί θὰ πῆ! Εἶσαι διαστρεμμένος!

ANT. Κι ὁ ζῆλος σου τί ὠφέλησε; Ἡ κυρὰ σου
 σὲ πῆρε ἀπὸ κακό, καὶ νὰ σὲ σφάξῃ
 σ' ἔδωκε σ' ἓνα δοῦλο. Κι ἂν ἐκεῖνος
 πονόψυχος δὲν εἶτανε, ἂν ἡ σπάθα
 τοῦ Παλαμῆδη, τᾶλλόθρησκου ἱππότη,
 δὲν ἔσωνε νὰ κόψῃ τὰ δεσμά σου,
 θᾶνον ἀκόμα στὸ δέντρο δεμένη,
 ἢ ὁ λύκος θὰ σοῦ λιάνιζε τὴν ἄσπρη
 τὴ σάρκα, πῶ λυχούδης κι ἀπ' τὸ Ρήγα
 ποὺ τὴν ἔχαρη!

ΒΡΑΓ. Ἄνοφела μὲ βρίζεις!

"Ἡ ζωὴ, τὸ φῶς μου, εἶν' ὄλα τῆς Ἰζόλδης!

ANT. Κ' ἐσὺ σαι σκιάβα! καὶ στὴν πλάτη σου ἔχεις
 τοῦ πυρωμένου οἴδερου τὴ βούλλα!

ΒΡΑΓ. Καὶ σὺ, στὸ μέτωπό σου τὴ σφραγίδα
 τοῦ δόλου, χαραγμένη!

ANT. (χύνεται ἀπάνω τῆς.)

"Αχ! πόρνη! σκύλλα!

ΒΡΑΓ. "Α!

(Στὴν ἄγρια κραυγὴ τῆς κοπέλλας,
 χυμίζει ὀρμητικὰ στὴ σκηνὴ ὁ ΡΗΓΑΣ
 ΜΑΡΚΟΣ, ἄσπρη καὶ μακρότατη εἶ-
 ναι ἡ γενειάδα του, μὰ τὸ κορμί του
 εἶναι δυναμώμενο, καὶ στὰ κινήματα καὶ
 στὴ μορφὴ του φανερόνεται ὅτε ἡ
 βάρβαρη περηφάνεια μὲ τὴ δύσπιστη
 κακία, καὶ ὅτε ἡ ἀσπλαγχνὴ δύναμη
 μὲ τὴν καλόβολη ἀδυναμία.)

P. M. Ἄντρέττο! Τί; μὴν ἔγινες γυναῖκα,
 κι ἀρπάξες τὴν ἀντζιληνὰ νύχια,
 μὲ λύσσα τυφλωμένη;

ANT. (προσκλίνεται μὲ τιπνεοσύνη.)

"Ω, βασιλιά μου!

P. M. Τί σοῦκαμε; γιὰ τί;

ANT. Καλέ μου ἀφέντη,
 εἶναι γλωσσὸς καὶ κάτω ἀπὸ τὴ γλώσσα
 τῆς ἔμεινε φαρμάκι ἀπ' τὰ βοτάνια,
 ποὺ νύχτα γιὰ τὰ μάγια τῆς μαζώνει.

P. M. Σὲ πρόσβαλε;

ANT. Κρυφογλιστράει σὰν ἡσκιος
 ἀεροντυμένη, ἀπὸ θύρα σὲ θύρα.

Τὴν ἀρπάξες ἀπ' τὰ μαλλιά; Διαγκάνει,
 καὶ σοῦ φωνάζει, οὐτ' ἄσπρο ἢ Κορνοβάλλη
 δὲν πιάνει μπρὸς στὰ βᾶτα τῆς Ἰολάντας.

P. M. (δὲ θυμῶνει, παρὰ χαμογελαῖ.)

Εἶναι πιστὴ, καὶ τῆς πρέπει νὰ λάβῃ
 συμπάθειον, Κύρ Ἄντρέττο. Στῆς Ἰολάντας
 τὴν Κούρη εἶδε τὸ φῶς, κ' ἔχει λατρεία
 στὴν ἄμορφη κυρὰ, ποὺ εἶναι κυρὰ τῆς!

(Πρὸς τὴ Βραγγιάνα.)

Μὰ σύρε στὴν Ἰζόλδη ἐσὺ μὴ γλυφύγης
 ποτὲ σου ἀπ' τὸ πλευρὸ τῆς ἢ ἂν σ' ἀρέσῃ
 καλύτερα, πορφύρες καὶ τζαμφέδες
 κάθου νὰ τῆς κεντᾶς, καὶ τὰ τραγουδία
 νὰ τραγουδᾶς τὰ ξενικά σου. — Σύρε!

(Ἡ Βραγγιάνα προσκλίνεται μπρὸς
 τὸ Ρήγα σιωπηλῶς ἀστραπὴ καταφρό-

νιαι λάμπει στὰ μάτια της, καθὼς στρέφει τὸ βλέμμα στὸν ὄχτρο της. Φεύγει ἀπὸ τὴ μεγάλη θύρα.)

P. M. Γοντοίνε, Δενοάλη! Ἐτοιμαστῆτε, καλοὶ μου ἀποκρισάροι, γιὰ τὴν Κούρτη τοῦ Ἀρθούρου. Θὰ διαβῆτε μὲ πενήντα φαριά και ἱπότες ἀπ' τὸ Κυμελόττο, και στὸ μεγάλο τὸ παλάτι μέσα, στη γέσιμη κολόνα τὴ μεγάλη, ὅπου τριάντα χρυσὲς κι ἀσημένιες βρουσοῦλες τὸ ροδάνερο ἀναβροῦζουν, τὰ τρία λευκὰ φακιόλια νὰ κρεμάστε, ποὺ στέλνω ἐγὼ κανίσκια στὸν καλὸ μου ρηγάρχη, ἀφέντη και διαφεντετῆ μου, και στη Γινέβρα και στὸ Λαγκελόττο, — σημάδι τῆς ἀγάτης ποὺ τοὺς ἔχω.

ΓΟΝ. Ἐν προσταγῇ σου, δυνατέ μου Ρήγα!

ΔΕΝ. Τιμὴ γιὰ μᾶς, και δόξα μας μεγάλη!
(Χαιρετοῦνε τὸ Ρήγα, σταυρώνοντας τὰ χέρια πάνου στὸ στήθος, και φεύγουνε.)

P. M. Ἄρχοντ' Ἀντρέττο, ὁ θυμὸς σου ἄς πάψη. Κούφιος ἀέρας τὰ γυναίκεια λόγια. Ἐν Κούρτη μου γιὰ νὰ εὐφρανθῆ, τὰ δάση πλούτσια μὲ ζαγάρια, και μὲ λάφια γοργόποδα και μὲ καθάρεις βρύσες. Κοίτα! Ἐκεῖ πέρα, ὅσο τὸ μάτι ἀπλώσει, πεῦκα μοσκομυρίζουνε, και γύρω βραγιᾶς τὰ κυπαρίσσια γιὰ τὸν ἥσιο. Τρία παβιῶνια, ριγλάτα μὲ κιννάβρα, κυράδες θὰ δεχτοῦνε και κοπέλλες γιὰ τίς χαρούμενες γιορτές, κι ἂν δώση ὁ Θεός, θὰ χτίσω πύργο σιδερένιο, νᾶχη καθρέφτη τὸ γιαλό, κι ἀπάνου στὰ κρόπυργο θὰ λάμπουνε ρουμπίνια και λυχνιάρια, ποὺ θὰ φέγγη ὁ τόπος. Και ἱπότες θάρθουν ἀπὸ ξένες χώρες, χριστιανοὶ και ἀλλόθρησκοι, νὰ λένε: — Δὲν εἶν' αὐτὸς ὁ Πύργος τῆς Ἀγάτης; Γύρω σ' αὐτὸν ἡ ἔστωικιά ἡ Μοργάνα μὴν ἔπλεξε τὰ λαμπερά της μάγια;

ANT. Θάματα ἀκούω, και ταιριαστά σου ἀφέντη. Θὰ σοῦλεγα ὅμως, ἂν εἶναι ὀρισμὸς σου, πὼς κάλλιο ἀπὸ τοὺς κήπους σου, και ἀπ' ὅλα τὰ μέταλλα και τὰ ζαγάρια, βάζω τοὺς ὀμορφους τοῦ τραγουδιοῦ τεχνίτες, κι ἀπ' ὅλους ἕναν, ὅπου τόσο ὄραϊες ρίμες στην ἄρπα γλυκοτραγουδάει.

P.M. Τὸν κύρ Τριστάνο!

ANT. Αὐτόν, καλέ μου ἀφέντη κανεὶς στη μαστοριά δὲν τὸν περνάει, κανεὶς δὲν τονὲ φτάνει στὸ τραγούδι, σὰν τὸ ἀρχινᾶ, και μεσημέρι ἀκόμα: — «Ὡ φοινικιά πολὺφυλλη, ὦ γλυκεῖά μου, ἡ ἀγάπη σου μὲ φλέγει και μὲ λυώνει!» (Ἀκούεται ἀπὸ μέσα ὁ ἦχος τῆς ἄρπας και τὸ ἐρωτικὸ τραγούδι τοῦ Τριστάνου. Ἐν μελωδία εἶναι γλυκεῖά, και ἡ φωνὴ ἀπαλὴ και παληκαρήσια. Τραγουδάει.)

Ἐ φωνὴ τοῦ Τριστάνου:

«Ὡ φοινικιά πολὺφυλλη, ὦ γλυκεῖά μου, ἡ ἀγάπη σου μὲ φλέγει και μὲ λυώνει κ' ἡ φλόγα στην καρδιά μου σὰν τὰ κλαδιά σου ἀχιδατῆ φουντάνει.

Ἐν ὀλόδροση μορφῇ σου χαρὰ και φῶς σκορπαίει. σὰν ἥλιος στην αὐλὴ σου, σὰν κρῖνο και τραντάφυλλο τοῦ Μάη.»

ANT. Ἀκούστε! ἀκούστε! Νά, και τῶρ' ἀκόμα λέγει τάγαπημένο του τραγούδι!

P.M. (σκυβόντας μ' εὐλάβεια.)

Ἐν Θεὸς προστατῆς σ' ὀμοιους τραγουδάει μὲ τέχνη, γιὰτι μόνοι αὐτοὶ γνωρίζουν και μπαίνουνε μὲς τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου φέρουν χαρὰ, και τὴν πίκρα γλυκαίνουν.

(Ἐν Ἀντρέττος κλεῖ τὸ παραθύρι. Τὸ τραγούδι τοῦ Τριστάνου δὲν ἀκούεται πιά.)

Μὰ πὼς αὐτό; — νᾶλλάξης; και ὅ,τι πρῶτα σὲ γέμιζε θυμὸ, τῶρα σ' ἀρέσει; Καταφρονοῦσε τὸν Τριστάνο...

ANT. (μὲ τὴν προσποιημένη ταπεινοσύνη και τὴν ψεύτικη γλύκα τῆς φωνῆς του, ποὺ θὰ κρύβουνε ἀδιάκοπα τὸ μῖσος ποὺ βράζει μέσα του, και τὴν κακοπιστία.)
Κ' εἶχα

λάθος, καλέ μου Ρήγα! Γιατι βλέπω πὼς τὸ γλυκὸ και τεχνικὸ τραγούδι πῶτερο μὲ λιγώνει κι ἀπ' τὰ φίλτρα, ποὺ εἶναι τεχνίτες ἡ τρανὴ μας Ρήγισσα κ' ἡ παρακὼρη.

P.M. Τάχεις δοκιμάσει;

ANT. Εἶπ' ἕνας ποὺ ἤπια: ἀνοῖξανε τὰ οὐράνια!

P.M. Και μὲ τί μέτρο μπορεῖς και συγκρίνεις τὰ φίλτρα και τῆς ἄρπας τὸ τραγούδι;

ANT. Στάαρωαῖα τὰ φίλτρα, στοὺς σκοποὺς τῆς ἄρπας ἄγνωρη νοιάθω μουσική, ποὺ χύνει καημοὺς στὰ φυλλοκάρδια, ὅπως στὰ δέντρα φέρνει χυμοὺς τῆς θάλασσας τᾶρι.

Τάχα τί νᾶναι αὐτό; Πόνος ἡ Ἀγάπη;

P.M. (ποὺ τὸν κυριεύει πάλε ἡ ὕποψία.)

Δὲν ξέρω γιὰτι πάντα συνταιριάζεις τᾶταίριαστα, και ἀστόχαστα προφέρεις τῶνομα τῆς καλῆς μου.

ANT. Τῶνομά της σὰν τὸ κρῖνο στὸ δάχτυλο, σὰν τάνθος στὸ κλωνάρι, μὲ κάθε ὄραιο ταιριάζει, — κ' ἡ θλιβερὴ καρδιά μου γαληνεύει ὀλόχαρη σταυλάκι τῆς μεγάλης και σπλαχνικῆς καρδιάς σου.

P. M. Τόσο μέλι

τί τὸ σκορπᾶς; Δὲν ξέρω ἐγὼ τὸ σπλάχνος!

ANT. Καλέ μου, ἀφέντη, ἡ λησμονῆς, ἡ ὁ νοὺς σου νυστάζει και δὲ βλέπει πόσο ἀξίζει τὸ σπλάχνος τῆς καρδιάς σου.

P. M. (τὸν κοιτάζει καλὰ, κ' ὕστερα ξεσπᾶ.)

Ἐν Ἀντρέττο! Ἐν Ἀντρέττο!

Μεγάλωσες σὰν τῶργισμένο δέντρο, ποὺ ὅσο τὸ θρέφεις τόσο ἀφορεμένους

- καρπούς μεστώνει. Πρόσεξε σου λέγω:
μὴ μὲ κεντρίξεις!
- ANT. Σὲ τί σὲ πικραίνω,
καὶ σᾶναψε ὁ θυμός; Τᾶδολα ἐγκώμια
εἶναι γλυκὰ στὸν ἄντρα πού τᾶξίζει.
- P.M. Δὲν εἶν' ἐγκώμια τὰ δικὰ σου· δόλος
εἶναι. καὶ μὲ τὰ λόγια τᾶπιλά σου
τὰ πράσινα φαρμάκια του ἀναδεύεις
- ANT. Μὲ υποψιάζεσαι;
- P.M. Ὅχι! σὲ γνωρίζω
μέσ' στὴν ψυχὴ! Δὲ χόρτισες ἀκόμα;
Θέλεις νὰ σκούξω τὴν κρανήν τοῦ ταύρου
πού σπᾶζει τὰ δεσμιὰ κάτου ἀπ' τὴν κάμα
τοῦ μακελλάρη; Μηγγμένη στὰ στήθια
καιρὸ τὴν εἶχα, κι ὄνομα εἶχε μαύρο:
Ζήλεια! Ζητήσ' ἀκόμα νὰ μοῦ σκίση,
νὰ μοῦ σπαράξῃ τὴν καρδιά; — πού πῆγα,
ὦ ψεύτη φίλε, μὲ τίς κατηγορίες
πού σκόρπιζες, νὰ διώξω τὴν κυρά μου
καὶ τὸ πιστό μου ἀνίψι! Καὶ δὲν πρέπει
στὴ μούρη νὰ σὲ κρούσω μὲ κλεισμένο
χερόφτι, ὅπως ταιριάζει σ' ἕναν ψεύτη
καὶ συκοφάντη;
- ANT. Τὸ λαιμὸ νὰ μοῦ χες
κόψει, πὺδ λίγη θὰ λάβαινα πίκρα,
παρὰ μὲ τὴν ὀργὴν πού σὲ τυφλώνει!
Σὲ τί ἔφταιξα, πού φρόντιζα γιὰ σένα;
Σοῦδωκα συμβουλὲς γιὰ τὸ καλὸ σου,
γιὰ τὴν τιμὴ σου...
- P.M. Καὶ ἄδικος ὁ κόπος!
Σὺ κάρφωσες δλόγυρα στὴν κλινὴ
τῆς ρήγισσας δρεπάνια τροχισμένα,
τὰ γόνυτα τοῦ κλέφτη νὰ θερίσης.
Καὶ νύχτα ἐσὺ πασπάλισες ἀλεύρι,
νάφησῃ μὲ τὰ πόδια του σημάδια,
καθὼς στὸ χιόνι ἀφήνει ἀχνάρια ὁ λύκος.
Τί τόφελος; Ποιὸν ἔπιασες; ποιὸν εἶδες;
Ἄ! ζήτη, ζήτη ἀπ' τὸν γκαβὸ τὸ νάνο
τοῦ Αὐγερινοῦ τὸ δρόμο νὰ κοιτάξῃ,
νὰ ρίξῃ μάγια μὲ τοὺς νεκρομάντες!
Τοῦ Ρήγα Μάρκου ἢ Ἰζόλδη, θὰ σοῦ ποῦνε,
ἐφτὰ καὶ δεκαφτὰ φορὲς πὼς εἶναι
ἢ ἀγνότερη πού φόρεσε κορώνια,
καὶ λάμπει μέσα στὶς ρήγισσες ὄλες
σὰν τὴ χρυσὴ τὴ ρήσα στὸ λαγγάδι
καὶ σὰν προβαίνει ὀμπρὸς μου στὸ κατᾶφλι
λευκὴ, μὲ οὐράνια χρώματα ντυμένη,
μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά στεφανωμένα
μ' ἀσήμι καθαρὸ καὶ μ' ἀπυρολίθια,
πετάει ὅλη ἢ καρδιά μου στὴν καρδιά της,
καθὼς πετάει τὸ λάφι στὴ βρουσουίλα,
καὶ λησμονῶ πολέμους καὶ θριάμβους,
σφαγὲς καὶ δόλους, καὶ ξεχάνω ἀκόμα
τὰ γερατεῖά μου τὰ πικρὰ πού ἀλλάζουν,
μὲ νέα βλαστάρια δλανθισμένα πάλι!
Αὐτὸ νὰ πῆς στὸ νεκρομάντη νάνο,
πού σοῦ μαθαίνει δῖβουλες μαγείες·
καὶ ξαναπὲς στοὺς φαύλους πὼς δὲν παίζουν
ἔτσι εὐκόλα μὲ τὴν καρδιά τοῦ Ρήγα!
- ANT. Ρήγα δικαιοκρίτη, κι ἂν σὲ πρόσβαλα,

- κάνω μετάνοια· δὲν εἶχα στὸ νοῦ μου
σὲ λύπη νὰ σὲ βάλω ἢ σὲ ὑποψία.
Γιατ' εἶναι ἀλήθεια ἢ ρήγισσα. Ἰζόλδη
δρυσάτο ρόδο, φωτοβόλο κρίνο,
πετραδί λαγαρό, καθάριο στάρι.
Μὰ ὀρκὸ σοῦ κάνω στὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας,
πὼς εἶμαι ἀσπίδα σου γερὴ, καὶ κάλλιο
τῶχω ἑκατὸ φορὲς νὰ ἰδῶ ὑψωμένο
τὸν Κύρ Τριστάνο στὴν κορφὴ τοῦ κόσμου,
γιὰ νὰ μπορέσῃ μὲ τάντριάκι στήθια
καὶ τὸ θρασύ του μέτωπο νὰ γίνῃ
προπύργιο στὸν ὀχτρό σου πού προβαίνει.
- P.M. (σὰ φοβισμένος.)
Τί εἶπες; ὀχτρός προβαίνει;
- ANT. Ρήγα Μάρκο,
τὴ θάλασσα διαβαίνει ὁ Φιεραμόντης
κ' ἔρχεται μὲ φουσατά νὰ χτυπήσῃ
τὴν Τινταγέλλη.
- P.M. Ὡ Θεέ μου Παντοδύναμε,
πὼς τόσο ἐγὼ νὰ πέφτω στὴν ὀργὴν σου! —
Τί θέλει αὐτὸς ὁ τρομερὸς κουρσάρος;
- ANT. Κι ἄλλα σφαχτὰ στὴν πείνα του νὰ σύρῃ·
κι ἄλλες γυναῖκες ὀμορφες νάρπαξῃ!
Σὰν τὸν αἰτὸ πού γύνεται στὸ λάφι,
ἔτσι κι αὐτὸς χυμίζει στὸν ὀχτρό του:
τὸν πνίγει, τὸν πατᾶ, τὸν κομματιάξει!
Καὶ μήτε ὁ Παλαμῆδης, μήτε ὁ Ἄστόρρης
ὁ Ναυτικός, μήτ' ὁ Ἄλικος Βρουνώρος
κ' οἱ ἄλλοι λεβέντες τῆς Ἀρχαίας Τάβλας,
μηδὲ τῆς Νέας, τοῦ γγίξανε τὰ στήθια,
πού σίδερα τὰ ζώνουν καὶ χρυσάφι.
Μόνον ὁ Τριστάνος μπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ,
ἂν ξεκινήσῃ ἀγνάντια του, ἂν ἀφήσῃ
τὰ πλάνα του τραγούδια, πού τὸν κάνουν
ἀγγελικό, μὰ καὶ μωρὸ παιδάκι.
- P.M. Καὶ πὼς νὰ τὸν ξεκόψω ἀπ' τὰ τραγούδια;
- ANT. Ξανάναψέ του τὸν πόθο τῆς μάχης.
- P.M. Κι ἂν δὲν τᾶρέσῃ πιά;
- ANT. Δευτέρωσέ του
τὴν προσταγή.
Κι ἂν τὴν καταφρονέσῃ;
- ANT. Δὲν εἶσαι ὁ Ρήγας Μάρκος;
- P.M. Μὲ τὴ βία;
- ANT. Καὶ μὲ τὸ νόμο!
- P.M. Κι ἂν ἀρνιέται ἀκόμα;
- ANT. Κόλλεσε τότε τοῦ δήμιου τὴν τέχνη:
θὰ τὸν κρατῇ δεμένο κάποιον κρῖμα.
- P.M. Λοιπόν, ξανά στὴν ὑποψία μὲ ρίχνεις;
- ANT. Ρήγα, μὴ μὲ ρωτᾶς. — Νά, ὁ Κύρ Τριστάνος!

(* Απολοῦθεϊ)

Μεταφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΒΗΚΕ ΤΟ ΚΗΠΟΥΡΓΙΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΣΤΟΝ ΙΣΚΙΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

(15 ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ)

Καὶ πουλιέται 5 δρ. στὰ Γραφεῖα μας.

ΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ

Ο ΣΟΦΟΣ

Μου λείει ο διπλανός μου, στο δρόμο, δείχνοντάς μου ένα γέρο που πήγαινε σκυφτός:

- Ήθελα νάμουν σαν κι αυτόν.
- Ποιός είν' αυτός;
- Σοφός!
- Και τί κάνει;
- Ό,τι κάνουν οι σοφοί: Φωτίζει τον κόσμο.
- Κι ο κόσμος, άμα φωτίζεται, τί κάνει;
- Μαθαίνει.... νιώθει
- Τό δύστυχο !....
- Ποιόνε;
- Τόν κόσμο. Είτανε άπλός, καλός, άθώος, δί-

χως τούς σοφούς κι οι σοφοί τον χάλασαν. Τόν κάνανε δύσκολο, κακό, πονηρό. Τόν ξεπλανεύουνε, δείχνοντάς του τὰ μυστικά της ζωής, που τραβάνε σαν τὰ μάγια. Τόν κάνουνε νά σκέφτεται· και ποιά κακομοιριά είναι πιο μεγάλη από τή σκέψη; Αυτή είναι ή Φάουσα.

«Ο σοφός! αυτός είναι ο μακελάρης, που έσφαξε τήν πλάνη μας, έπνιξε τήν άπλότη μας, σκότισε τήν αδερφική μας τήν αγάπη· αυτός είναι ο μάγος που μας λείει το τί θα γείνη, το πως θα γείνη, το τότε θα γείνη. Ο κόσμος έχασε τήν άληθινή τήν εύτυχία από τότε που ξέρει τή ζωή του, από τότε που γεννήθηκε ή σκέψη. Αυτή είναι ή συφορά μας. Έκείνος που θα διώξη τή σκέψη από τόν κόσμο, εκείνος θα είναι ο μεγάλος, ο άληθινός σοφός.

Ο γέρος χάθηκε από μπρός μας... Μά σε λίγο πάλι ξαναφάνηκε.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στέκει ανοιχτό μπροστά μου, μά βουδó, το τραγούδι που είναι γραμμένο στο χαρτί. Ποιός το γέννησε; ποιός το πρωτοτραγούδησε; πως τóπαιζε στο όργανο; πως πρωτοβγήκε απ' τήν ψυχή; Άκούστηκε στην πλάση πόνος ή χαρά; Ίδέα ή ήδονή; ποιό αίτημα; ποιά σκέψη; ποιός ρυθμός; ποιό μέτρο; ποιό χρώμα; Άργά βγήκε; πονετικά; λαχταριστά; άπελπισμένα; ή γοργά, παιχνιδιάρικα, χαρμόсуна; Βγήκε πόθος; τρομάρα; αγάπη; παράπονο; Άκούστη δυνατά ή σιγανά; Σιγανούτσικα ή λίγο πιο ζωερά απ' ό,τι σημειώνει; γλυκά; άγρια; Έκείνα τὰ σημάδια δέ μιλάνε, μόνο δείχνουνε. Που χαμήλωσ' ή φωνή πρώτη φορά, και που άνέβη; πήγε τραβηχτά, ή κόπηκε; Που άναστανάξε ο τραγουδι-

στής; Που πόνεσε; Που χάρηκε; Που χαμογέλασε; Γιατ' ή μουσική είναι μιλιά, είναι κουβέντα. Και πως τάναν' αυτά όλα τάχα; Πως πλάστηκε το τραγούδι; Ποιάς ιδέας, ποιός όρμηής, ποιου πόθου είναι γέννημα;

Του κάκου! Το χαρτί στέκεται άψυχο, βουδó, άκίνητο, οά μνήμα, δείχνοντάς τὰ μαύρα του σημάδια, σκοταδερά μυστήρια.

Όυτε ποτέ θα μάθω ό,τι του γυρεύω, όσο κι αν τ' άκούσω. Έκείνος που το δημιούργησε, έχάθηκε. Κι αυτό άπομένει όρφανό, τάφος κλειδωμένος. Σε κανένα χέρι πια δέ θα παραδώση το ιερό κλειδί: εκείνο που θα τ' άνοίξη για νά φανερωθή ή ψυχή του πατέρα του. Αυτός μονάχα ήξερε το μυστικό του παιδιού του, κι όπως αυτός το τραγούδησε, άλλος δέ θα μπόρεση πια νά το ξανατραγουδήση. Όσο ξακουστός μαέστρος κι αν είναι, ποτέ δέ θα πη τέλεια, ούτε θα έκφράση άληθινά ένα τραγούδι, που δέν τóκανε αυτός.

Είναι καθώς ένας άνθρωπος που δέν μπορεί ποτέ νά βάλη μέσα του άλλονου ψυχή. Και κάθε τραγούδι, όπως κάθε πλάσμα, έχει τή δική του: εκείνη που τούδωσε ο πλάστης του.

Η ΠΙΠΕΡΙΑ

Έσπλωμένη καταμεσής στο δρόμο, τρελλή οά γυναίκα μ' άνταριασμένα τὰ μαλλιά και με συνεπαρμένα τὰ φουστάνια, κοίταται ή μεγάλη πιπεριά, που χρόνια τώρα, καταπρονούσε το χειμώνα. Έλλά τὰ δέντρα σέβουνται το μεγάλο νόμο των δεντρών, που λείει πως πρέπει κάθε χειμώνα νά πεθαίνουνε. Τ' άλλα τὰ δέντρα φρόνιμα άκούνε τήν προσταγή και παραδίνουνε κι άνθó και φύλλα και ζωή στον τύραννο.

Αυτή είταν άνυπάκουη· σαν τ' άσυλλόγιστο κορίτσι, που άντιστέκεται στον άγώνα της ζωής, δίχως καμμιά νάχ' ύπαστήριξη άλλη από τήν πλάναν όμορφιά της, και ξεπέφτει στην ξαφνική τή συφορά, και πάει... Έτσι κ' ή νιά ή πιπεριά, θαρρεύοντας στη χλωρασιά της τήν αιώνια πήγε νά παλέψη με το βάρβαρο όχτρό, δίχως νά νιώθη πως ή γής δέν τήν κρατούσε, πως είταν άδύνατες οι ρίζες της, πως δέν είχε από πουθενά βοήθεια.

Κι άλλα δέντρα άντιστέκονται στην άντάρα του χειμώνα — ναι, λιγοστά δέντρα, όπως λιγοστοί είναι κ' οι άνθρωποι που τὰ βγάνουν πέρα με τίς συφορές και τίς άρρώστειες — μά τὰ βοηθάει κ' ή γής που τὰ κρατάει καλά από τίς ρίζες· αυτά έχουνε μιά μεγάλη προστασία. Κι ο χειμώνας όσο θέλει ός άρ-

ματώνεται τώρα με βοριά, τώρα με σιρόκο, ύστερα με γρέο, με μπόρα, με πλημμύρα, για να τὰ ρίξει κάτω. Θα ντὰ τσουρουφλίση, θα ντὰ γονατίση, θα ντὰ ξεγυμνώση, μα δε θα ντὰ νικήση. Και θα περάση κι άλλη μιὰ φορά νικημένος από πάνω τους.

‘Η πιπεριά, η μαλακιά κι όμορφοπράσινη νικήθηκε. ‘Η άμυαλη! Δέν ηξερε πως μόνο η όμορφη δέν τὰ νικάει όλα.

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΕΣΠΕΡΙΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

1

‘Ω έσείς όπου κλειστήκατε εκεί μέσα, άνοιξτε μου,
Πόθοι, χαρές, παλμοί,
Στέκομαι άπ’ έξω, άνθότοποι δε σās ξεχωρά ποτέ μου,
Μυρώνετε μιάν ώρα έσπερινή,

Καμπάνα πού χτυπάς άργά κι άπό μακριά σ’ άκούω,
Σκυμένος, σιωπηλός,
Τώρα τó συλλογίζομαι πόσο άδικα νά κρούω
Μιά θύρα πού τή σκεύρωσε ό καιρός...

2

Κ’ έκείνη η ποθητή στιγμή ποτέ, ποτέ δε φτάνει,
‘Όλο νύγγιξω κι όλο μακριά,
Τό άμάρντο πού μου πλεξες, άκάνθινο στεφάνι
Τό βλέπεις τώρα στά άσπρα μου μαλλιά.

Γελās; ό άς παίζει άπάνω μου σαν ήλιος τού Γενάρη,
Τού πλάνου χαμογέλιου σου τó φως,
Μιάν άπριλιώτικη όμορφιά, μαγιάτικη μιὰ χάρη,
Μήδ’ όνειρεύτη ό κρύος μου ούρανός.

3

Μπουμπούκι τó τριαντάφυλλο κι ό νέος πού τó προσφέρνει
Περίσ α εθγενικός.
Μέ πόση πίστη, κοίταξε, μπρός στην ώραία του γέρνει,
Ποθνάι κ’ έκείνη άνθός,

‘Όμως γιατί έτσι έπίμνα την παλαιήν εικόνα,
Νά στέκω νά θωρω;
Μήν είναι εκείνος πού έπεσεν ό πρώτος στον άγωνα,
Μήν ό στερνός έγώ;

4

Στή δύση άπόψε πένθιμο σταμάτησες φεγγάρι,
Και στην άνατολή
‘Όση μαυρίλα δύνεται ό άπειλισμός νά πάρει,
Κι ό τάφος όση κλει.

Μά τ’ άγιασμένα έρεμία σε δέχονται, ό σκοτάδι,
Σά μιάν αύγή χρυσή,
Κ’ έξωραίξεις, πένθιμο φεγγάρι, άπόψε βράδι,
Τή δυστυχία σου.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΧΑΡΑΓΜΑΤΑ

Είναι μακριές οι νύχτες στους λαούς — βαστούνε πολλά χρόνια. Και πολλά χρόνια χείρουνται οι κουκουβάγιες και τ’ άλλα νυχτοπούλια...

Μά ιδές!... Στόν ούρανό φεγγοβλαεί σε διαμάντι τó άστρο τής Αύγης... ‘Ο ούρανός ροδίξει στην ‘Ανατολή. Τό σκοτάδι σκορπάει... και τὰ πουλιά χαιρετάνε την ήμέρα με χαρμόσυνα τραγούδια! — ‘Ο ‘Ηλιος έρχεται! —

Δέκα χρόνια τώρα λαμποκοπά σαν άστέρι φωτερό — ό «Νουμάς». ‘Ο ούρανός ροδίξει στην ‘Ανατολή. Τό σκοτάδι σκορπάει. ‘Ας τραγουδήσουμε τραγούδια χαράς — ‘Ερχετ’ η ‘Αλήθεια!

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΕΝΑΣ ΘΕΟΣ

«‘Ω! μέσα μου γεννιέται ένας Θεός!»
Κ. ΠΑΛΑΜΑ (Τά μάτια τής ψυχής μου).

— Σκιές μισοσβημένες χάνονται μέσ’ στού βοριά τó τρελλό πανηγύρι. Σά νά περνούνε από μιὰ μεγάλη πύλη σκυφτοί οι αιώνας.

— Τής νύχτας τó πυκνό σκοτάδι τó κεντούνε χιονιού νιφάδες, λευκές κατάλευκες. Σά νά πλέκουνε στεφάνι σε λείψανο κάποιου νεκρού.

— Τά φανάρια σε κάθε γωνιά, χύνουν τρεμουλιαστά τó φως τους, μά γλωμό, σαν άγιοκέρια. Σά νά φωτίζουν έναν κόσμο πού πεθαίνει.

‘Ολόγυρά μου ένα στεφάνι με κυκλώνει: ‘Ο βοριάς, τó χιόνι, τó σκοτάδι, μόνοι συντρόφοι μου στο δρόμο πού τραβώ.

Κάτω στά πόδια μου τριζοβολούνε τά κρουσταλιασμένα νερά, πού μέσ’ στην καρδιά μου χτυπάει ό αντίλαλός τους. ‘Η παγωνιά όλα τάχει νεκρώσει: πλάση, όμορφιά. Θαρρώ πως τή νοιώθω άγρια νάγγίζει την ψυχή μου.....

Κάποιος περνώντας με ρωτά:

« — Για πού τραβάς; »

« — Μήν τάχα ξέρω; Τ’ άγριο φύσημα τού βοριά και τó σκοτάδι με συνεπαίρνει. »

« — Και πού θά φτάσης; »

« — ‘Ολότελα κι’ αυτό δέν τó σκέφτηκα,

« Στοιχάζομαι μονάχα, νά σταματήσω; Έκει πού

θά τελειώσουν οι αιώνες κι όπου το χιόνι σταματά πριν γίνει σάβανο νεκρού.

Όπου τελειώνει το ψεύτικο φως και χύνεται φως αληθινό κι ανέσπερο φως που φωτίζει καινούργια ζωή με νέους συντρόφους, καινούργιους φίλους, αλλοιώτικους από τους τωρινούς, που τα γλυκά τους λόγια σταλάζουνε στην ψυχή μου μίσος κ' εκδίχηση. Να ζήσω θέλω σέ κόσμο καινούργιο. Νέα θρησκεία να πιστεύω. Και να λατρεύω δικό μου Θεό!

— Κι ο διαβάτης χάθηκε. Είτανε ή στερνή σκιά απ' αυτές μου μισοσβηστά χανόντανε σπου βοριά το τρελλό πανηγύρι, ο στερνός αιώνας που διάβαινε σκυφτός απ' τη μεγάλη πύλη.

Και ξάφνω, σαν τα λόγια με τον πόθο μου να πήρανε σάρκα, ξανοίγω μέσ στο βαθύ τρισκόταδο : φως, απ' την Ανατολή φωτίζοντας. Ξανοίγω πιο πολύ και βλέπω, ακόμα, καλύβι φτωχικό.

Κάτι με τραβάει σ' αυτό. Μά πόσο μακριά μου! Τάχα θά το φτάσω ;

— Μά ναι, το θέλω ! Και νάμε, ζύγωσα.

Γιά φως, τώρα, ξανοίγω άστρο μεγάλο, γλυκοχάραγμα, αύγή, φωτοπλημύρα, ήλιο που δέ βασιλεύει. Φύσημα έλαφρό της αύρας παιγνιζίζει και ζεστασιά γλυκειά παντού σκορπιέται. Ένα στεφάνι από ήμερα στοιχειά δλόγυρα με κυκλώνει πόσο πιο διαφορετικά από τα πρώτα.

Και νοιώθω, ή ζεστασιά π' αγκάλιασε το κορμί μου, να λυώνη μέσα μου όλα τα παλιά, που ή παγωνιά τα είχε κρουσταλλιάσει. Και νοιώθω, στην άδειαν ή θέση των πεθαμένων που κηδεύτηκαν, κάτι καινούργιο να γεννιέται ! Κάτι πιο δυνατό απ' το βοριά και το χιόνι, πιο δυνατό απ' ό,τι βαθείά μου είχε ζήσει.

Μήν είμαι γώ το φτωχικό καλύβι, που μέσα μου άναψε και καίει το φως ; Το φως, που φωτίζει καινούργιο κόσμο, αληθινή ζωή, ανθρώπους άλλους, νέους συντρόφους, δικούς μου φίλους ;

• Ναι, κάτι καινούργιο βαθείά μου γεννιέται και μέσα στο αίμα μου άρροκυλάει μια νέα πίστη.

• Ω ! ναι μέσα μου γεννιέται ένας Θεός, αυτός : ή *Αγάπη*.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Είτανε ο άγώνας μας μεγάλος ή Ελλάδα είναι όνομα γλυκό και δοξασμένο ; μά ενώ λέγατε οι άλλοι πως ή Ελλάδα έχει μόνο παρελθό, έμεις λέγαμε πως έχει μέλλο. Τέτοιος ο πόλεμός μας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΜΙΚΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΡΟΖΑ,, ΤΟΥ CHARLES BAUDELAIRE— XXXIII: ΜΕΘΑΤΕ! 走走走走走走走走

Πρέπει να είναι κανείς πάντα μεθημένος. Αυτό είναι, όλα είναι το ζήτημα το μόνο. Για να μην αιστάνεστε το βάρος, το φορτίο του Χρόνου, που σας τσακίζει τους ώμους, και σκύβετε στη γής, πρέπει να μεθάτε αδιάκοπα.

Μά με τί ; Με κρασί, με ποίηση ή μ' άρετή, — μ' ό,τι σας άρέσει. Μά γά μεθάτε.

Κι αν καμιά φορά, στα σκαλοπάτια ενός παλατιού, σ' ενός χαντακιού την πρασινάδα άπάνω, στή μαύρη μοναξιά της κάμαρής σας, ξυπνήστε, μισομεθημένοι, ή ξεμέθηστοι, ρωτήστε τον άνεμο, το κύμα, τ'άστρο, το πουλί, το ρολόι, ό,τι φεύγει, ό,τι στενάζει, ό,τι κυλά, ό,τι τραγουδεί, ό,τι μιλάει, ρωτήστε τί ώρα είναι : κι ο άνεμος, το κύμα, τ'άστρο, το πουλί, το ρολόι, θά σας άπαντήσουν : «Είναι ή ώρα να μεθήστε ! Για να μην είσαστε οι βασανισμένοι σκλάβοι του Καιρού, μεθάτε : μεθάτε αδιάκοπα. Με κρασί, με ποίηση ή μ' άρετή — μ' ό,τι σας άρέσει.»

ΕΣΠΕΡΟΣ

ΣΤΟΝ ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ

Η Φύση ή έλληνική σε διέλεξε
ή ίδια να γίνεις ή χαρά μας
και σούδωκε τις χάρες όλων μας,
δίχως τα σφάρματά μας.

Του ξαναγεννημού μας στάθηκες
ήρωας σεμνός. Σάν κάτι νάχεις
άπό τη φρόνηση ενός Νέστορα,
μέσα στο κόρωμα της μάχης,

εὐγενικός, πολυσυμπάθητος
έπρόβηκες χαμογελώντας,
με πίστη για τη βέβαιη νίκη μας,
και πάντοτε νικώντας.

Οί Ιστορίες σου οί Νησιώτικες,
του γέρο-Δήμου σου οί Φυλλάδες,
κι όλα σου τ' έργα — του πνευματικού
του κήπου μας περιπλοκάδες.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άφ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη άφ. 10. Για τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12 50.—Για τις ἐπαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες συνδρομές (δρ. τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἢ δὲν προπληρώσει τὴν συνδρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περιεχόμενα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσκια, και σὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Γ.

Ἄς ὑποθέσουμε πὼς τὸ Τριπολιτικο ζήτημα και τὸ Κρητικὸ λύθηκαν. Τάχα μ' αὐτὸ θὰ ἤσυχάσει ἡ Τουρκία; Ὅχι βέβαια. Τὰ πολλὰ ἔθνη ποὺ εἶναι συσσωματωμένα μέσα της, ὅσο πὺδ καθαρὰ καταλαβαίνουν τὸν ἑαυτὸ τους, και ὅσο δὲ βρίσκουν στὸ Τούρκικο κράτος μέσα τοὺς ἑκείνους ποὺ τοὺς χρειάζονται γιὰ νὰ προκόψουν πὲ κάθε εἶδος προκοπῆς, τόσο γίνονται πὺδ ἐχθρικά πρὸς τὸ κράτος αὐτὸ και πρὸς ἐκείνους ποὺ τὸ διαφεντεύουν, τόσο ριζώνουν μέσα τους και θεριεύουν οἱ χωριστικοὶ πόθοι. Τοῦτο γίνεται πολὺ περισσότερο τώρα παρά, ἄς ποῦμε στὸ 17ο και στὸ 18ον αἰῶνα, γιὰτὶ στὸ ἀναμεταξύ ἔχουν σχηματιστεῖ, στὸ 19ο, κράτη ἐθνικὰ γύρω στὴν Τουρκία και ἀπὸ τὰ ἴδια της τὰ σπλάγχνα βγαλμένα. Τὰ μισὰ ἔθνη ἀπὸ τὰ ἑσα ἔχουν ἀπομείνει μέσα στὸ Τούρκικο τὸ κράτος ἔχουν «ἀδελφὸς ἐλεύθερος» και ὅσο βλέπουν πὼς ἐκεῖνοι εἶναι ἀνεξάρτητοι πολιτικῶς και αὐτόνομοι, τόσο τοὺς ἔρχεται και αὐτῶν ἡ ὄρεξη νὰ γίνων ὡς και κείνους. Ἡ τυραννία δὲν εἶναι τώρα περισσότερη και βαρύτερη στὴν Τουρκία παρ' ὅσο εἶτανε στοὺς περασμένους αἰῶνες. Εἶναι μάλιστα ἀληθινὰ πολὺ ἐλαφρύτερη, μὰ ἴσια ἴσια γι' αὐτὸ και πὺδ ἀνυπόφορη, γιὰτὶ μὲ τὸ νὰ μὴ βαραίνει τόσο πὺδ ἐπάνω τους, τοὺς δίνει τὴν ἐλπίδα πὼς μποροῦν νὰ

τὴν ξεφορτωθοῦν εὐκολότερα και ἔτσι δὲν τὴν ὑποφέρουν τόσο ἤσυχα και ὑπομονετικά.

Ὡς τόσο αὐτὲς οἱ χωριστικὲς τάσεις πρῶτ' ἀπ' ὅλα δὲ φανερόνται τὸ ἴδιο δυνατὲς σ' ὅλα τὰ ἔθνη της Τουρκίας, εἴτε γιὰτὶ σ' ὅλα δὲ μορφώθηκε μὲ τὴν ἴδια ἔνταση ἡ ἐθνικὴ συνείδηση, εἴτε γιὰτὶ ὅλα δὲν ἔχουν γειτονικοὺς «ἐλεύθερους ἀδελφούς» ποὺ νὰ τοὺς χρησιμεύουν γιὰ παράδειγμα ποὺ νὰ τραβάει. Ἐπειτα αὐτὲς οἱ τάσεις σ' ὅλα τὰ ἔθνη της Τουρκίας μποροῦσαν κάμποσο νὰ ἐξουδετερωθοῦν μὲ καλλίτερους ἔθρους ζωῆς μέσα στὸ ἴδιο τὸ Τούρκικὸ τὸ κράτος.

Αὐτὸ λοιπὸν ἴσια ἴσια θὰ ἔπρεπε ἡ Τουρκία νὰ μπορέσῃ νὰ καταφέρει, νὰ δώσει δηλαδὴ στοὺς λαοὺς της Αὐτοκρατορίας καλλίτερους ἔθρους ζωῆς, καλλίτερη διοίκηση, και ἔταν λέγω καλλίτερη διοίκηση ἔννοῶ ἐθνικὴ ἀναγνώριση και δικαιοσύνη και ἰσότητα ὅσο γίνεται πὺδ ἀμερόληπτη.

Και ἄς πάρουν παράδειγμα οἱ Τούρκοι τὴν Αὐστρία. Και κει ὑπάρχουν, ἄς ποῦμε, Σέρβοι, μὰ οἱ Σέρβοι της Αὐστρίας οὔτε τῶρα ποτε μὲ τὸ νοῦ τους νὰ συγχωνευτοῦν μὲ τὸ βασίλειο της Σερβίας, ἐνῶ τὴν ἴδια ὥρα οἱ Σέρβοι της Παλιᾶς Σερβίας στὴν Τουρκία κάνουν τὸν κόσμο ἄνω κάτω γιὰ νὰ κολλήσουν τὸν τόπο τους και τὴν ὑπερξὴ τους στὸ Σερβικὸ βασίλειο. Οἱ Σέρβοι της Αὐστρίας δὲν ἔπαψαν νὰ εἶναι Σέρβοι ὅσο και νὰ βρίσκονται συσσωματωμένοι μὲ τὴν Αὐστρία. Τὸ δικαίωμα της ἐθνικῆς αὐθυπαρξίας τὸ ἐξασκοῦν ὀλέκλῃρο στέλνοντας βουλευτὲς Σέρβους στὴν Αὐστριακὴ βουλή και ἔχοντας τοπικὴ διαίτα δική τους, παιδεῖα σερβικὴ, τὴ σερβικὴ γλῶσσα στὰ δικαστήρια και στὴ διοίκηση και ἄλλα τέτοια. Μόνον ποὺ δὲν ἔχουν πολιτικὴ αὐθυπαρξία, μὰ δὲν τοὺς νοιάζει και πολὺ, ἀφοῦ μὲ τὰ δικαιώματα ποὺ ἀπολαβαίνουν (ἐθνικὴ αὐθυπαρξία και ἰσοπολιτεία), ζοῦν και προκόφτουν ὅσο μποροῦν ὡς κοινωνία και ὡς ἔθνος.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἔπρεπε νὰ μιμηθοῦν και οἱ Τούρκοι, και θὰ τὸ μιμηθοῦν σίγουρα ἂν εἶναι ἄξιοι νὰ διατηρήσουν τὸ κράτος τους. Ἄλοιῶς θὰ γίνων χίλια κομμάτια. Και ὡς τώρα τουλάχιστο δὲν τὸ ἀπόδειξαν. πὼς εἶναι ἄξιοι νὰ κυβερνήσουν τὸν τόπο τους ὅπως κυβερνᾷ τὸ δικό της ἡ Αὐστρία. Φιλελεύτερο πολίτευμα διάλεξε νὰ πάρει και ἡ Τουρκία ἀπὸ τὰ 1908, μὰ γιὰ νὰ εἶναι ἀληθινὰ φιλελεύτερο ἔπρεπε νὰ φανερώσει και πρὸς τὰ ἔθνη της φιλελεύτερο πνεῦμα, ἐνῶ βλέπουμε ὀλότελα τὸ ἀντίθετο πὼς κάνει. Και κείνα τὰ δικαιώματα αὐθυπαρξίας και κάποιας ἐθνικῆς αὐτοδιοικήσεως ποὺ εἶχαν και μὲ τὴν ἀπολυταρχία τὰ ἔθνη και αὐτὰ τὰ πολεμᾷ. Ὅχι νὰ τοὺς δώσει και πολιτικὰ δι-

κaiώματα ίσα με κείνα που έχουν οι Τούρκοι. Το φιλελεύτερο πολίτευμα έπρεπε πρώτα πρώτα να αναγνωρίσει και να επικυρώσει τα έθνικα δικαια που τόσοι αιώνες με τον τύπο των «προνομίων» αναγνώριζαν οι απολυταρχικοί Σουλτάνοι, και έπειτα να παραχωρήσουν, όπως το γράφει δά και το δθωμανικό σύνταγμα, και ίσα πολιτικά δικαιώματα σ' όλα τα έθνη αδιάφορο τι θρησκεία και τι γλώσσα έχουν.

Ίσως το νέο κόμμα που σχηματίστηκε φανερί πιδ έξυπνο δηλαδή πιδ πολιτικό και δώσει σ' όλα τα έθνη της Τουρκίας εκείνο που τους ανήκει (έθνικη αϋθυπαρξία), και κείνο που γράφει το σύνταγμα (ισοπολιτεία)

Στο πρώτο μου άρθρο για τη «θέση της Τουρκίας» μπορεί κανένας που δέν καλοξέρει τα πράματα της Ανατολής να βρει μιάν αντίφαση. Λέγω δηλαδή στην αρχή πως οι Νεότουρκοι του κοιμιτάτου σά φιλελεύτερο κόμμα που ήθελε να είναι, μπορούσε να στηρίξει την Τουρκία αντίς να τη σείσει. Και παρακάτω λέγω πως το νεοσύστατο κόμμα έπειδή έχει *συντηρητικά* στοιχεία μέσα του παρουσιάζει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας. Όποιος όμως καλοεξέτασε τα πράματα τα ανατολικά, εύκολα θα ξεδιαλύνει τί ήθελα να πω μ' αυτές μου τις φαινομενικά αντίφατικές βεβαίωσες. Το συνταγματικό πολίτευμα είτε το διαφεντεύουν φιλελεύτερα κόμματα είτε το κυβερνοούν συντηρητικά, είναι αναγκαστικά πιδ φιλελεύτερο από την απολυταρχία των Σουλτάνων. Άλλά στην Τουρκία ενώ το άληθινά φιλελεύτερο κόμμα θα έπρεπε να αναγνωρίσει στα έθνη της αϋθυπαρξία και ισοπολιτεία, το συντηρητικό θα περιορίζουνταν να αναγνωρίσει μόνο το πρώτο και σιγά σιγά, ύστερα από πολλά παλέματα και ανταγωνισμούς, και το δεύτερο ίσως. Και αυτό θα ήταν καλλίτερο παρά να διοικεί την Τουρκία ένα ψευτοφιλελεύτερο κόμμα σαν το κοιμιτάτο που δέν είναι άλλο παρά μιá απολυταρχική ολιγαρχία χειρότερη και από την ίδια απολυταρχία των Σουλτάνων, γιατί ενώ το απολυταρχικό πολίτευμα ποτέ δέν έπαψε να αναγνωρίζει την έθνικη αϋθυπαρξία και κάποια έθνικη αϋτοδιοίκηση, όσο και να μη θέλησε να δώσει πολιτικά δικαιώματα στα άτομα του έθνους που κυριαρχούσε και στα άλλα έθνη που αναγνώριζε, το ολιγαρχικό πολίτευμα των Νεοτουρκων προσπάθησε και προσπαθεί και τώρα ακόμα με τυραννικές μονοκοντυλιές να σδύσει τις έθνικες διαφορές, να ισοπεδώσει τα έθνη (πράμα αδύνατο) και να μην παραχωρήσει κιόλα και στα άτομα των ισοπεδωμένων έθνων, ούτε και σ' όλα τα άτομα του έθνους που κυριαρχεί, τα πολιτικά δι-

κaiώματα που ή ολιγαρχία τα κρατεί για λογαριασμό της μόνο.

Μ' ένα συντηρητικό κόμμα στα πράματα θα άπομεναν στα έθνη εκείνα τουλάχιστο τα δικαιώματα που είχαν και τον καιρό της απολυταρχίας των Σουλτάνων, ενώ με το τωρινό ψευτοφιλελεύτερο κοιμιτάτο όχι μόνο άλλα δικαιώματα (τα πολιτικά) δέν άπόχτησαν τα έθνη, μα ούτε και κείνα που πρώτα τα είχαν εξασφαλισμένα, τώρα δέν τα απολαβαίνουν ελεύτερα.

Το χειρότερο πολιτικό λάθος των Νεότουρκων του κοιμιτάτου δέν είναι που δίνουν ισοπολιτεία στους λαούς παρά πως ύπονομεύουν και τις έθνικες ελευτερίες.

Και έπειδή το νέο κόμμα, που κι αυτό λέγεται φιλελεύτερο, θα είναι συντηρητικό τουλάχιστο όσο για την εξακολούθηση της αναγνώρισης των έθνικων ελευτεριών, γι' αυτό τα έθνη της Τουρκίας μ' αυτό το κόμμα θα έχουν συμφέρο να συνεργαστούν και αυτό να φέρουν στην έξουσία, μήπως αυτό καταφέρει και βαστάξει την Τουρκία σαν κράτος εξασφαλίζοντας την προκοπή κάθε ομάδας έθνικης και κάθε άτομου. Και όταν το κάθε άτομο ιδεί χαίρι από την Τουρκία, ως είναι βέβαιαι οι Τούρκοι πως δέ θα παρασέρνεται πιά τόσο εύκολα από έθνικα ιδανικά, ούτε θα γυρεύει διαζύγιο από το κράτος το Τούρκικο, ούτε αυτό το ίδιο το άτομο ούτε ή έθνικη ομάδα σπου ανήκει.

ΙΛΑΣ

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (*)

Β. ΕΣΟΔΑ

Αυτά είναι με ειλικρίνεια και μετριοφροσύνη ύπολογισμένα κατ' αντίθεση προς την παλαιότερη συνήθεια να παρασταίνονται έξογκωμένα. Τα έσοδα από έμμέσους φόρους και ιδίως τελωνειακούς δασμούς λογαριάζονται κατά 4.900.000 δρχ. λιγώτερο και αυτό όφείλεται κυρίως στην ελάττωση του δασμού της ζάχαρης, ύποθέτουμε όμως ότι εδω ή μετριοφροσύνη και ή ειλικρίνεια μετεβλήθη σε άπαισιοδοξία, ότι δηλ. μπορούσαν να σημειωθούν τα έσοδα από τελων. δασμούς σε μεγαλύτερο ποσό, μάάλιστα όταν λάβουμε ύπό σημείωση το δρόμο που πήραν προς τα επάνω τα έσοδα αυτά τον τελευταίο καιρό και το χτύπημα που θα ύποστη το λαθρεμπόριο της ζάχα-

(*) Η άρχή στο παρασμένο φύλλο.

ρης ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ δασμοῦ. Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτήν, ποῦ ἐγένετο λόγος γιὰ τὸ δασμὸ τῆς ζάχαρης, μᾶς φαίνονται περίεργες αἱ δυσκολίες ποῦ βάζουν στὸ ἐμπόριο αὐτὲς αἱ διατυπώσεις τῆς συσκευῆς τῆς ζάχαρης σὲ πακέτα ὠρισμένου βάρους καὶ ἡ ἄλλη τοῦ νὰ ἔχη ἡ ζάχαρη ὠρισμένο σχῆμα, αἱ ταινίες κτλ. Ἄν τὰ ἐλάμβαναν αὐτὰ τὰ μέτρα πρωτίτερα προτοῦ ἐλαττωθῆ ὁ δασμὸς θὰ εἶταν δικαιολογημένα ἴσως, ἀλλὰ σήμερον εἶναι ὑπερβολικὰ, αὐστηρά, δίνουν δυσκολίες καὶ θὰ δώσουν ἀφορμὴν στοὺς ἐμπόρους νὰ κοιτάζουν πῶς μὲ κάθε δικαιολογία νὰ τσεπώσουν ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερη ὠφέλεια ἀπὸ τὸ δασμὸ ποῦ τοὺς ἄφησε τὸ κράτος.

Στοὺς ἀμέσους φόρους βλέπουμε σημειωμένο τὸ φόρο τοῦ εἰσοδήματος μὲ 1.100.000 δρακ. ἦσαν καὶ γιὰ τὸ 1911, ποῦ δὲν τὸ εἶδαμε ἀκόμη καὶ πολὺ φοβούμαστε, πῶς μὲ τίς ὑποχωρήσεις ποῦ κάνει ὁ κ. Ὑπουργὸς κάθε μέρα καὶ τίς ἀναβολὰς δὲν θὰ εἰσπράξῃ τὸ ποσὸν αὐτό, μάλιστα ὅταν συλλογισθῇ κανεὶς ὅτι γιὰ τὸ 1912 θὰ συμπέσῃ ἡ βεβαίωσις καὶ εἰσπραξῇ δυὸ χρήσεων, τοῦ 1911 καὶ τοῦ 1912, καὶ αὐτὸ βέβαιον δὲ θὰ εἶναι πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου· ἐκτὸς αὐτοῦ θὰ ἐπιβραβεύσῃ καὶ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξῇ τοῦ φόρου οἰκοδομῶν, γιὰ τὸν ὅποιον πρόκειται νὰ συνταχτοῦν οἱ νέοι φορολογικοὶ κατάλογοι γιὰ τὴν προσεχῆ πενταετία καὶ φοβούμαστε, ὅτι θὰ μᾶς παρουσιάσουν κάποια ὀπισθοδρόμησιν μὲ τὴν κρίσιν τῶν ἐνοικίων τῶν τελευταίων χρόνων. Γιὰ τοὺς ἀμέσους φόρους θὰ εἰποῦμε περισσότερο παρακάτω σχετικὰ μὲ τὴν δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως, γιὰτὶ μᾶς φαίνεται ὅτι τὰ ὠρεῖα λόγια ποῦ ἀκούσαμε πέρυσι στὴν εἰσήγησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1911, θὰ μείνουν λόγια!

Τὸ γενικὸν κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ «τέλη καὶ δικαιώματα» εἶναι συνταγμένο ἐπίσης μὲ ἐπιβραβεύματα (σημειώνει 28 ἑκατομ. ἀπὸ τὰ ὅποια 16 ἑκατομ. εἶναι τέλη χαρτοσήμου καὶ 6 τέλη ταχυδρομικὰ τηλεγραφικὰ καὶ τηλεφωνικὰ) καὶ υποθέτουμε ὅτι θὰ δώσῃ πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι νομίζει.

Δὲν μποροῦμε ὅμως νὰ ἐγκρίνομε τὴν τακτικὴν ποῦ ἀκολουθεῖ ὁ προϋπολογισμὸς στὸ ἸΣ'. Κεφάλαιον, νὰ καταχωρίζῃ δηλ. στὰς «προσόδους κεφαλαίων, ἔργων καὶ συμμετοχῆ τοῦ δημοσίου» καὶ τοὺς τόκους κεφαλαίων ποῦ εἶναι κατατεθειμένα σὲ Τράπεζες, ἀντὶ νὰ τὰ μεταχειριστοῦμε ὡς ἑκτακτὰ ἔσοδα, ποῦ δὲ θὰ τὰ ἴδῃ πάλι ὁ προϋπολογισμὸς. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ στίς ἀπολήψεις ἐκ τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ» ποῦ σημειώνουν 3 1/2 ἑκατ. ποῦ εἰσέρχονται ἀπὸ τὸ Ταμεῖο τῆς Ἀμόνης. Στὸ σύστημα τῆς κατατάξεως τῶν ἐσόδων βρίσκουμε μικρὴν διαφορὰ ἀπὸ τοὺς περασμένους προϋπολογισμοὺς

π.χ. βλέπουμε ἀκόμη νὰ καταλογίζονται στὰ τακτικὰ ἔσοδα ποσὰ ποῦ προέρχονται ἀπὸ ἀπαλλοτριώσεις κινήτου καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ κράτους. Ἐπίσης στὰ τέλη χαρτοσήμου κατατάσσονται καὶ τέλη κληρονομιῶν, ἐνῶ δημοσιονομικῶς ἔπρεπε νὰ εἶναι στοὺς ἀμέσους φόρους, ἂν καὶ εἰσπράττονται τεχνικῶς μὲ χαρτόσημο, χωρὶς νὰ εἶναι τέλη. Τὸ ἴδιον λέμε γιὰ τὰ τέλη τῶν μερισματοποιεῖσιν, ποῦ κατατάσσονται μὲ τρόπο ποῦ φέρνει σύγχυσιν στὰ τέλη καὶ δικαιώματα χωρὶς νὰ εἶναι. Ἐπίσης ἂν ἀπὸ τὰ ἔσοδα ἀπὸ τέλη ταχυδρομικὰ τηλεγραφικὰ καὶ τηλεφωνικὰ ποῦ εἶναι 5.889 χιλ. ἀφαιρέσουμε τὰ ἔσοδα διοικήσεως (4.300 χιλ.) καὶ ἐκεῖνα ποῦ ἀνήκουν στὴν Eastern καὶ ξένες τηλεγρ. ἐταιρεῖες καὶ διευθύνσεις (740 χιλ.), μένουσιν 849 χιλ. δρακ. ποῦ δὲν εἶναι πιά τέλη, ἀλλὰ φόροι καὶ ὡς φόροι ἔπρεπε νὰ σημειωθοῦν ἄλλοῦ.

Ἡ πρὸ σημαντικὴ ἐλάττωσις τῶν ἐσόδων προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ δασμοῦ τῆς ζάχαρης (κατὰ 2 1/2 ἑκατ.)· οἱ δὲ αὐξήσεις προέρχονται κυρίως ἀπὸ προσόδους κεφαλαίων τοῦ κράτους (τόκοι 1.750 χιλ.) ἀπὸ ἀπολήψεις ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ (3.591 χιλ.) ποῦ εἰσέρχονται ἀπὸ τὸ Ταμεῖο τῆς Ἐθν. Ἀμόνης, ὡς πλεόνασμα, ἀπὸ ἕνα ἑκατομ. περίπου ἀκόμα (κληροδοτ. Δομπόλη καὶ καταβολὰς ποῦ γίνονται γιὰ τόκους καὶ χρεωλύσιο τῶν δανείων τῶν προσφύγων στὴ Θεσσαλία).

Ἄρα τὰ τακτ. ἐσοδ. τοῦ 1912 εἶναι 141.217.000 ἀφαιροῦμε τίς αὐξήσεις ποῦ εἶπαμε παρὰ πάνω (δηλ. τὸ πλεόνασμα τοῦ Ταμ. Ἀμόνης ποῦ εἰσέρχεται στὸ ταμεῖο τοῦ κράτους καὶ τοὺς τόκ. κεφαλ.) 5.341.000 μένουσιν κανονικὰ ἔσοδα δρακ. 135.876.000 καὶ αὐτὰ μόνον μπορεῖ νὰ λογαριάσῃ κανεὶς ὡς τακτικὰ ἔσοδα.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1911 ἐπρόβλεπε κανονικὰ τακτικὰ ἔσοδα 138.730.000 ὥστε ὁ προῦπολ. τοῦ 1912 ζητεῖ λιγώτερα ἀπὸ τὰ περυσινὰ κατὰ δρακ. 2.854.000 καὶ αὐτὸ ὀφείλεται κυρίως στὴν ἐλάττωσιν τοῦ δασμοῦ τῆς ζάχαρης.

Στὰ παραπάνω ἔσοδα 141.217.000 προσθέτονται γιὰ τὴν τέλεια ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας ἑκτακτ. ἐσοδ. ἀπὸ τὸ δάνειον 2.401.000 καὶ ἔτσι ὅλα τὰ ἔσοδα τακτικὰ καὶ ἑκτακτὰ ἀνέρχονται εἰς 143.618.000

Ἔτσι βλέπουμε πολὺ συντηρητικὰ ὑπολογισμένα τὰ ἔσοδα, ἀλλοῦ μὲν ἐπὶ τῆ βία τῶν ἐσόδων τῶν περασμένων χρόνων, ἀλλοῦ δὲ μὲ ἐλευθέρην ἐκτίμησιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ βλέπουμε τοὺς ὑπολογι-

σμούς μετριασμένους από υπερβολική ειλκιρνεια που μοιάζει κάπως σάν άπαισιοδοξία, που όχι άδικα τήν εγέννησαν οι ψεύτικοι προϋπολογισμοί και άπολογισμοί του περασμένου καιρού. Θά θέλαμε όμως μία φορά ακόμα νά εύχηθούμε όπως οι συστάσεις που κάναμε παραπάνου για τó συστηματικό μέρος νά λάβουν σάρκα και όστά.

Αν παραβάλουμε τώρα τά καθαρώς φορολογικά βάρη που επρόβλεπε ο προϋπολογισμός του 1908, δηλ. ο προτελευταίος πριν τής επανάστασης με έκείνα που προβλέπει ο σημερινός του 1912 έχουμε

	1908	1912
1) Άμεσοι φόρ. έγγείου παρχγ.	14.052 χ.	13.180 χ.
2) Λοιποί άμεσοι φόροι	8.070	» 11. —
3) Έμμεσοι έπί τής καταναλ.	54.760	» 56. —
4) Μονοπώλια	14. —	» 13. —
Σύνολο	90.882 χ.	93.180 χ.

αν τά χωρίσουμε αυτά σε δυό γενικές κατηγορίες, μία των άμέσων φόρων και άλλη μία των έμμέσων μαζί με τά μονοπώλια έχουμε:

	1908	1912
Άμεσοι	22.122 χ.	24.180 χ.
Έμμεσοι	68.760	» 69. —
Σύνολο	90.882 χ.	93.180 χ.

Σιωπότερο θά είταν αν είχαμε όριστικούς άπολογισμούς θετικούς μπροστά μας, αλλά άφου δέν έχουμε κανένα για χρόνια ύστερα από τήν επανάσταση άρκούμαστε με τούς προϋπολογισμούς.

Ο προϋπολογισμός του 1912 μάς δείχνει στα έσοδα από καθαρούς φόρους μία διαφορά παραπάνω απ' τόν προϋπολογισμό του 1908 κατά 2 έκ. 298 χιλ. Είπαμε όμως πως τά έσοδα του 1912 είναι πολύ μέτρια, πολύ χαμηλά ύπολογισμένα και ή διαφορά αυτή θά είναι πάντως μεγαλύτερη. Όφείλεται όμως αυτή και στη σύνθεση που έχουν αυτά οι δυό προϋπολογισμοί του 1908 και του 1912. Έτσι στόν προϋπολογισμό του 1912 τά έσοδα των τελωνείων φιγουράρουν κατά 3 1)2 περίπου έκ. λιγώτερα (έλάττωση κατά τó 1)2 του δασμού τής ζάχαρης). Άπεναντίας στούς άλλους φόρους τής καταναλώσεως που έχει ο προϋπολογισμός του 1908 προστέτουμε και τούς:

Πρόσθετο δικαίωμα καπνού	2 έκ. 210 χ.
Δικαίωμα οίνοπνευμ. ύγρων και ποτών	610
» καταναλώσ. οίνοπνεύματος	2 » 550
» » μετουσ. φωτ. οίνοπ.	350
» » άνθρακα σθεστίου	230
» » φωτ. και ήλεκ. ρεύμ.	100
» » έκρηκτ. ύλών	350
6 έκ. 400 χ.	

Ο προϋπολογισμός του 1908 δέν ήξερε τίποτε από αυτά παρά μόνο για φόρα οίνοπνεύματος 700 χ.

Όστε έχουμε κληρονομήσει 5 έκ. 700 χ. έμμεσους φόρους από τήν επανάσταση. Από αυτά πρέπει νά αφαιρέσουμε για τήν έλάττωση του δασμ. τής ζάχαρ. 3 έκ. 500 χ.

Όστε καθαρή αύξηση 2 έκ. 200 χ.

Από τήν άλλη μεριά έχουμε κάποια αύξηση και στούς άμέσους φόρους από τήν επανάσταση κ' έδωθε. Φόρος οίκοπέδων 80 χ.

» εισοδήματ. άνωνύμων έταιριών 985

» κληρονομιών 380

» συμπληρωματικός του εισοδήματος (που δέν εφαρμόστηκε ακόμα) 1 έκ. 100

Δηλαδή άμεσοι φόροι 2 έκ. 545 χ.

μαζί με τήν αύξηση των έμμέσων από 2 » 200

έχουμε όλική φορολογ. αύξηση τά τελευταία τρία χρόνια 4 έκ. 745 χ.

Είναι όμως, όπως βλέπουμε, ή αύξηση των άμέσων φόρων κάπως μεγαλύτερη από τήν αύξηση των έμμέσων, αν, έννοείται, εφαρμοσθή ο φόρος του εισοδήματος.

Για τή σημασία όμως αυτών των αύξήσεων, για τή δημοσιονομική πολιτική του τόπου από τήν επανάσταση κ' έδωθε θά μιλήσουμε παρακάτω, όταν τελειώσουμε πρώτα και με τά έξοδα του προϋπολογισμού και μάλιστα στο μέρος που θά κρίνουμε τή δημοσιονομική πολιτική και τότε θ' αναγκασθούμε νά κρίνουμε τή δημοσιονομική πολιτική όλου του καιρού από τó 1909 ως σήμερα, γιατί είναι ή ίδια πολιτική και άποτελεί σχεδόν ένα σύνολο. Με αυτά λοιπόν τά έσοδα έρχεται ο προϋπολογισμός του 1912 νά άντικρύση τά έξοδά του τά τακτικά και μικρό μέρος των έκτάκτων, ένω τά έκτακτα έξοδα που περιστρέφονται σε στρατιωτικούς και ναυτικούς έξοπλισμούς τά σκεπάζει με τά έσοδα των ταμείων τής Έθνικης Αμόνης και του Έθνικου Στόλου, στα όποια όμως δίνει και τó μεγαλύτερο μέρος απ' τó υπόλοιπο του δανείου που κάναμε πέρυσι δηλ. 38. 241.439 δραχ.

Έτσι άφου πήραμε μία ιδέα για τά έσοδα ως έρθουμε στα

ΕΞΟΔΑ

Δέ θά θελήσουμε νά κουράσουμε τήν καλοσύνη του αναγνώστη με πολλούς αριθμούς και πολλές λεπτομέρειες, ίσως μάλιστα σε πολλούς που δέν άνακατέδουνται με οικονομικά ζητήματα τούς φανούν και αυτά τά λίγα πολλά, ούτε οι στενές στήλες του

περιοδικού χωρὸν γιὰ ν' ἀναλυθοῦν ἔσο χρειάζονται 500 μεγάλες σελίδες τοῦ τόμου τοῦ προϋπολογισμοῦ, γιὰ νὰ χωρέσουν στριμωχτά. Ἐλπίζουμε ὅμως πὼς θὰ καταλάβουν κάτι περισσότερο ἀπὸ 8, τι καταλαβαίνουν διαβάζοντας τὶς συζητήσεις τῆς Βουλῆς στὶς ἑφημερίδες. Ἀμερόληπτα θὰ προσπαθήσουμε νὰ διευκολύνουμε κ' ἐδῶ τὴ σύγκριση τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1912 ἰδίως μὲ τὸν προτελευταίον πρὶν τῆς Ἐπαναστάσεως. Στὸ τέλος τῶν ἐξέδων ἐπιφυλάσσομαστε νὰ ρίξουμε καὶ μιὰ ματιά στὸ σύνολο τῶν ἐξέδων.

Τὸ Δημόσιο χρέος χρειάζεται ὑπηρεσία στὸ 1912 ἀπὸ 36.788 χιλ. ἐνῶ στὸ 1908 χρειάζονταν 32.535. Τώρα δηλ. χρειάζεται 4.253 χιλ. παραπάνω καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὸ τελευταίον δάνειο.

Οἱ ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους δείχνουν

1912	1908
11.715 χιλ.	20.996 χιλ.

Μὴ μᾶς γελοῦν ὅμως οἱ ἀριθμοί.

Ἀπὸ τὸ κονδύλι τοῦ 1908 πρέπει νὰ φαιρέσουμε ποσὸ 9.500 χιλ. γιὰ τὶς «ἀποδόσεις ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους» ποὺ τὶς καταλογίζει ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1908 ἐδῶ, ἐνῶ ὁ προϋπολογ. τοῦ 1912 τὶς βάζει στὸ Γενικὸ κεφάλαιο τῆς Διοικήσεως τῶν Οἰκονομικῶν. Τέτοιαι ἀποδόσεις εἶναι π.χ. αὐτὰ ποὺ δίνει τὸ Κράτος σὲ ξένες τηλεγραφ. ἐταιρεῖες, (στὴν Eastern), αὐτὰ ποὺ δίνει γιὰ τὴ δημοτ. ἐκπαίδευση, γιὰ τὰ δυὸ πολεμικὰ ταμεία κτλ.

Ἄμα ἀφαιρέσουμε αὐτὰ τότε μένουν

1912	1908
11.715 χιλ.	11.496 χιλ.

Δὲ φαίνεται ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς μεγάλη διαφορά καὶ ὅμως μέσα σ' αὐτοὺς εἶναι ἓνα κονδύλι, ποὺ ἀξίζει διαρκῶς.

Στὸ εἰδικὸ κεφάλαιο τῶν συντάξεων.

1912	1908
4.257 χιλ. στρατιωτ. συντάξ.	3.353 χιλ.
4.447 » πολιτ. συντάξεις	3.741 »
8.704 χιλ.	7.094 χιλ.

δηλ. μιὰ διαφορά ἐπὶ πλέον στὸ 1912 ἀπὸ 1.610 χιλ. μέσα σὲ τρία χρόνια καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὴν ἀύξηση τῶν συνταξιοῦχων, μάλιστα ὑπερὰ ἀπὸ τὶς ἐκκαθαρίσεις. Φαίνεται ὅμως στὸ σύνολο τοῦ Κεφαλαίου νὰ σκεπάζεται αὐτὸ τὸ μεγάλο ποσὸ ἀπὸ μερικὰ ἄλλα κονδύλια, ὅπως ἓνα τῆς νομισματικῆς διαφορᾶς ποὺ εἴταν τότε.

Στὸ Γενικὸ Κεφάλαιο :

Διοίκηση τῶν Οἰκονομικῶν βλέπουμε

1912	1911	1908
25.102 χιλ.	26.536 χιλ.	6.844 χιλ.

Πρέπει ὅμως ν' ἀφαιρέσουμε τόσα ἀπὸ τὰ δυὸ χρόνια 1912 καὶ 1911 γιὰ νὰ συγκρίνομε α') τὶς ἀποδόσεις ἀπὸ τὰ ἔσοδα, (παραπάνω ἐφέραμε τρία παραδείγματα ποῖα εἶναι αὐτὰ) ποὺ δὲν εἶναι ἔσοδα διοικήσεως καὶ ποὺ τὰ ὑπάγει ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1908 στὸ Κεφάλαιο «ὕποχρεώσεις τοῦ Κράτους». Αὐτὰ εἶναι 11.242 χιλ. γιὰ τὸ 1912 καὶ 10.506 χιλ. γιὰ τὸ 1911. β') Ὑστερὰ πρέπει ν' ἀφαιρέσουμε τὰ ποσὰ ποὺ εἶναι κυρίως γιὰ ἀγορὰ εἰδῶν τῶν Μονοπωλίων, ποὺ τὰ μεταπωλεῖ τὸ Κράτος καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἔσοδα τῆς Διοικήσεως καὶ τὰ ὅποια ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1908 τὰ κατατάσσει σὲ ἰδιαιτέρου Γεν. Κεφάλαιο. Αὐτὰ εἶναι 2.291 χιλ. γιὰ τὸ 1912 καὶ 2.876 χιλ. γιὰ τὸ 1911. Κατὰ τὴ γνώμη μας αὐτὰ τὰ κονδύλια (καὶ ἄλλα ἀκόμα, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει ἐδῶ ὁ χώρος νὰ ποῦμε πῶς πολλά, ὅπως π.χ. δαπάνη γιὰ τὴν κατασκευὴ χαρτοσήμου, γραμματοσήμου) ἔπρεπε νὰ ἀποτελοῦν ἰδιαιτέρου γενικὸ κεφάλαιο καὶ νὰ μὴν ἀνακατεῦνται οὔτε μὲ τὶς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους, οὔτε μὲ τὰ ἔσοδα Διοικήσεως. Μάλιστα θὰ ἔπρεπε ἀπὸ τὴν α' κατηγορίαν πολλὰ νὰ πηγαινῶν στοὺς Εἰδικούς Προϋπολογισμοὺς τῶν διαφόρων Ὑπουργείων, ὅπως οἱ ἀποδόσεις γιὰ ξένες τηλεγραφ. ἐταιρεῖες νὰ πηγαινῶν στὰ ἔσοδα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

γ') Ὑστερὰ ἀπὸ τὰ ἔσοδα τῆς Διοικήσεως τῶν Οἰκονομικῶν πρέπει νὰ βγάλουμε τὰ ἔκτακτα ἔσοδα γιὰ τὴν τελειωτικὴ ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων, ποὺ εἶναι 2.400 χιλ. γιὰ τὸ 1912 καὶ 3.425 χιλ. γιὰ τὸ 1911.

Ὑστερὰ ἀπὸ τὴν ἀφαίρεση αὐτῶν :

1912	1911	1908
25.102 χιλ.	26.526 χιλ.	6.844 χιλ.
15.933 »	16.807 »	—

μέν. 9.169 χιλ. 9.729 χιλ. 6.844 χιλ.

Πρέπει ὅμως ν' ἀφαιρέσουμε καὶ 1 ἑκατομ. γιὰ ἀποζημιώσεις συνεπιείξ δικαστ. ἀποφάσεων καὶ γιὰ ἐπιστροφή ἀχρεωστήτων ποὺ τὰ γράφουν ἐδῶ οἱ προϋπολογισμοὶ τοῦ 1912 καὶ 1911 χωρὶς νὰ εἶναι ἔσοδα διοικήσεως, ἐνῶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1908 τὰ ἔχει στὶς Ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους, ἀκόμη καὶ 615 χιλ. ποὺ σημειώνονται γιὰ τὴν ἀγορὰ τοῦ κινίου τοῦ Κράτους, ποὺ τὸ πωλεῖ κατόπιν μὲ μικρότατη ἀύξηση (35 χιλ.), καὶ ἀναγράφεται καὶ στὰ ἔσοδα, ποσὸ ποὺ λείπει ἀπὸ τὸ 1908. Ἀφαιροῦνται καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὸ 1912 καὶ 1911 καὶ μένουν

1912	1911	1908
7.554 χιλ.	8.114 χιλ.	6.844 χιλ.

Για να είμαστε όμως δίκαιοι πρέπει ν' αφαιρέσουμε από τα έξοδα του 1908 590 χιλ. για έξοδα θασών και μεταλλείων και δρυχείων, που ύστερα από τη σύσταση του Υπουργείου της Έθν. Οικονομίας δε βαρύνουν πια τον προϋπολογισμό του Υπουργείου των Οικονομικών του 1912 και 1911, ενώ βαρύνουν αυτόν στο 1908. Και μετά την αφαίρεση αυτή από το 1908 μένουν έξοδα Διοικήσεως των Οικονομικών που μπορούν να συγκριθούν άμερόληπτα.

1912	1911	1908
7.554 χιλ.	8.114 χιλ.	6.254 χιλ.

Το 1911 λοιπόν δείχνει έξοδα περισσότερα από το 1912! Αυτό το χρωστάει στις παλιές άμαρτίες που πλήρωσε για χρήσεις των παλιών ετών 1907-1910, που φτάνουν το ποσό του 1.200 χιλ. Δεν φαίνεται όμως αυτό στους τελειωτικούς αριθμούς γιατί το σκεπάζουν τα μικρότερα έξοδα των προσφύγων, που θα έχη το 1912.

Από την άλλη μεριά όμως βλέπουμε να έχη το 1912 έξοδα οίκονομ. διοικήσεως μεγαλύτερα από το 1908 κατά 1.300 χιλ. και αυτή η αύξηση προέρχεται από αύξηση των εξόδων για προσωπικό του Τυπογραφείου, και ιδίως των Ταμείων (744 χιλ.), ύστερα σε αυξήσεις πάλι του προσωπικού των Τελωνείων και της Τελωνειακής Αστυνομίας χάρη στον τελευταίο νόμο περί Τελωνειακής Αστυνομίας.

(Στο άλλο φύλλο τέλος (Γ'): τα υπόλοιπα έξοδα και η δημοσιονομική πολιτική μας) Ο ΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δευτέρα 9 Γεννάρη—Κυριακή 15 Γεννάρη.

ΡΩΜΑΙΙΚΑ. Μας θύμισαν οτι γράψαμε για το νόμο των κοινοτήτων σε άλλο φύλλο του «Νουμά» οσα διαβάσαμε για το πως έγιναν οι εκλογές των επιτρόπων στις διάφορες ένορίες του Πειραιά. Είναι γνωστό, πως, με το νέο νόμο περί ένοριών, τους επιτρόπους δεν τους βγάξει πια το δημοτικό συμβούλιο μα οι ίδιοι οι ένοριτες. Έγιναν λοιπόν στον Πειραιά στις 8 του μηνός οι πρώτες εκλογές και δεν μπορούμε να πούμε πως πέτυχε ο σκοπός του νόμου· γιατί έξεν που ψήφισαν μόλις 5 1)2 0)0 απ' τους ένοριτες, έγιναν κι άλλα σκάνδαλα, που αποδειχνουν πως προτού δοθούν περισσότερες πολιτικές έλευτηρίες πρέπει να φροντίσουμε να μορφωθεί ο κόσμος πολιτικά για να μπορεί να τις χρησιμοποιήσει. Και για να μορφωθεί σωστά πρέπει να βρεθούν οι αφιλόκερδοι άνθρωποι που ν' αναλάβουν τη δου-

λειά αυτή, που να κάνουν συνειδητούς τους καθημερινούς οικονομικούς αγώνες ανάμεσα τω διαφόρων τάξεων, που να κινηθούν σε συνεργασία μακριά από προσωπικά πάθια οσους έχουν κοινά συμφέροντα, οσους πολεμούν κοινόν έχτρο.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ. Διαβάζουμε στις έφημερίδες πως στο Ναύσταθμο δουλεύουν μέρα νύχτα ταχτικοι κι έκτακτοι τεχνίτες για να έτοιμασκει ως το Μάρτη δλόκληρος ο στόλος μας και πάει στην 'Αλεξάνδρεια «προς αναρρίπισιν της φιλοπατρίας των εκεί όμογενών». Δεν είναι δυνατόν, κ. Βενιζέλε, στην Πρωθυπουργία σας να λείψουν τέτοια καραγκιοζιλίκια;

ΤΟ ΝΕΟ ΚΟΜΜΑ. Στο «Χρόνο» της Τετάρτης δημοσιεύτηκε το πρόγραμμα ενός νέου κόμματος που ανσμάστηκε προοδευτικό. Το πρόγραμμα συμφωνεί στα περισσότερα σημεία με τις γνώμες μας· μὴν ξέροντας όμως τα πρόσωπα και τους σκοπούς τους θα τηρήσουμε προς το παρόν επιφυλακτική στάση απέναντί του. Ένα πράμα τονίζουμε από τώρα, πως αν οι ιδρυτές του νέου κόμματος σκέφτονται να εργαστούν σοβαρά και με ειλικρίνεια, θα προσθέσουν στο πρόγραμμά τους και την κατάργηση κάθε διάταξης που περιορίζει τη σκέψη — και το κυριώτερο δε θα ανακατωθούν στην πολιτική προτού μορφώσουν και οργανώσουν εκείνους, που τα συμφέροντά τους θα αντιπροσωπεύει το κόμμα.

ΓΑΥΚΕΣ ΜΑΤΙΕΣ. Έννοούμε αυτές των αντιπολιτευόμενων έφημερίδων στους άρχηγούς των παλιών κομμάτων. Μα τι να χάνει τον κόπο του κανεις να μιλει για τα φύλλα αυτά; Ός τα προχτές έβριζαν τα παλιά κόμματα και ζητωκραύγαζαν για το Βενιζέλο. Τώρα αν έχασαν τις έλπίδες τους για προσωπικά κέρδη θέλουν πάλι με τρόπο περισσότερο ή λιγώτερο εύσχημο να ξαναγκαλιάσουν τους παλιούς. Αρχισε φαίνεται να βγαίνει πάλι εύωδια απ' το άνοιγμα του πουγγιού του Μαυρομηάλη — ίσως για άλλους να εξασφαλίστηκε καμμιά θέση στην ύπουργική άγκαλιά του Θεοτόκη. Έτσι με άνορθωτικό χαδά αρχίζουν να έξυμνιούνται ένας ένας οι παλιοι άρχηγοί, που άδικα τους πήρε το ρεύμα, ενώ αυτοί για τις προσωπικές άρετές τους είταν άξιοι καλλίτερης τύχης! Ένας απ' αυτούς είταν φυσικά κι ο κ. Θεοτόκης που έρωτοτροπώντας με το Διευθυντή της «'Αθήναι» μας παρέχει την απόλαυση να διαβάζουμε τις γεροντικές σκέψεις και κρίσεις του και την έπίκριση της προδοτικής πολιτικής του Βενιζέ-

λου. Λογάνια χρυσά, που ιδιάζουν σε γεροντικές αγάπες!

ΤΟ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ. Τὸ Σαβατό-
βραδο μοιράστηκαν σὲ πολλές χιλιάδες ἀντίτυπα ἐ-
νὸς προγράμματος συντηρητικῶν, προγράμματος ποῦ
ἡ πρώτη του φράση φτάνει νὰ νοιώσει κανεὶς πὼς
εἶναι ἔργο ἀνισόρροπου· τὴν παραθέτουμε ἀπαράλ-
λαχτα χωρὶς ἄλλα σχόλια : «Ὁ προορισμὸς τοῦ Ἑ-
λευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐστὶν ἡ ἀδιάκοπος
προσπάθεια πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀρχαίας τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους εὐκλείας, καὶ ἡ κραταίωσις αὐτοῦ
πρὸς παγίωσιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, διὰ
τῆς διαλάμψεως τῶν φῶτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν
ἐκπορευθέντων ὑπὸ τῶν ἀρετῶν μεθ' ἧς ὁ Θεὸς πε-
ριεκόσμησε τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους τοὺς
λαμπρύναντας διὰ τῆς παιδείας, τῆς τέχνης καὶ τῶν
λοιπῶν τοιούτων ἀπασαν τὴν ὑφήλιον καὶ στηρίζον-
τας τὴν θρησκείαν πρὸς ἀγαθοποίησιν τῶν λαῶν».

ΕΒΕΤΣΠΩΣΙΑ. Ἔτσι μονάχα μπορούμε νὰ χα-
ρακτηρίσουμε τὴ διαγωγή τοῦ πρῶην ἀπογοητευμέ-
νου ἀρχηγοῦ, ποῦ αἰστάνεται, φαίνεται, μέσα του ὀ-
ρεξὴ γιὰ δράση! Ὁ κ. Θεοτόκης θὰ εἶπουν καλλί-
τερο νὰ μὴν ξαναπολιτευτεῖ, γιὰτὶ κανένας δὲν αἰ-
στάνεται τὴν ἀνάγκη του· ἢ, ἂν ὁ ἴδιος αἰστανότα-
νε τὴν ἀνάγκη νὰ πολιτευτεῖ, ἔπρεπε τοῦλάχιστο νὰ
χει τὴν ἐλικρίνεια καὶ νὰ πεί πὼς στὸ παρελθόν, ἂν
καὶ μπορούσε, δὲν ἔκανε τίποτα καὶ πὼς γιὰ τὸ μέλ-
λον ὑπόσχεται νὰ ξεχάσει ὀλότελα τὸν ἑαυτὸ του τοῦ
παραλθόντος καὶ νὰ ἐργαστεῖ γιὰ τὴν ἐπιτυχία ἐνὸς
ὄρισμένου προγράμματος ὄχι μὲ τίς ἀόριστες μὲ
αἰώνιες μπουρμπουλθρες ποῦ ἀνάφερε (οἰκονομίες-
στρατὸς καὶ στόλος!) μὰ μὲ ὄρισμένες καθαρὰ ἀρ-
χές, ἐκεῖνες ποῦ θὰ εἶταν σύμφωνες μὲ τὴν ἰδεολο-
γία του. Ὅσο δὲν ἔκανε τίποτε ἀπ' τὰ δυὸ αὐτά,
ὄσο μάλιστα τελμάει νὰ βγάξει ἀπ' τὸ στόμα του ἀν-
θρώπος ποῦ ἀνακατέεται στὴν ἐνεργὸ πολιτικὴ :
«δὲν γινώσκω δὲ ἂν ἀπεδόθη τὸ πεμπτημῆριον τοῦ
1908 καὶ ἐκεῖνο τοῦ 1909, καθόσον δὲν διεχειρί-
σθημεν ἡμεῖς τὴν χρῆσιν τοῦ 1908 μέχρι τέλους
αὐτῆς καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ 1909» — ἀξίζει νὰ ἐξα-
κολουθοῦμε νὰ τὸν θεωροῦμε γιὰ πολιτικὸ πτώμα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜῆ

ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚῆΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Φίλε «Νουμά»,

Θυμᾶσαι ἓνα ἀδερφάτο ποῦ ἰδρύθηκε πρόπερσι
καὶ τὸ λέγανε «Συντροφιά»; Ἄν πέρσι, στὴν ἡρωϊ-
κὴ ἐποχὴ τοῦ Μιστριώτη καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλ-
λήνων, δὲν ἐκινήθηκε, δὲν ἐφανερώθηκε οὔτε πρῶ-
τότυπα, ὅπως ἔπρεπε, οὔτε κοινὰ — δηλ. δὲ βγήκε
νὰ διαπεντέψη τὸ εἶναι του σὰ ζωντανὸ σῶμα, ἢ
τοῦλάχιστο σὰν κοινὸ ἐλλαδίτικο, σαλέβει ὁμως τῶ-
ρα. Καὶ νά, τὴν περασμένη Τρίτη, τὸ βράδι, στίς
ἑπτὰ, μαζεφτήκανε, προσκαλεσμένοι, ὅλοι οἱ φίλοι.
Καὶ διάβασε πρῶτα ὁ κ. Πετριδης, ἓνα ἀπ' τὰ τρία
μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, τὸν ἀπολογισμὸ τοῦ 911 μαζὶ
μὲ λίγα παράπονα καὶ μὲ λίγες γνώμες τους. Εἶπε
πὼς δὲν ἔχουμε λεφτὰ, ἐνὸς μπορούσαμε νὰ ἔχουμε,
πὼς μᾶς χρειάζονται μερικὰ ἐπιπλα. Καὶ εἶναι
χρέας κάθε φίλου νὰ φέρνεται κάπως πρόθυμα, νὰ ἔρ-
χεται δηλ. στὰ γραφεῖα γιὰ νὰ ἀλληλογνωρίζομαστε
ἔτσι. Καὶ πὼς πρέπει λογόλογα νὰ τάποφασίσουμε
νὰ τὸ βαστάξουμε τὸ ἀδερφάτο πραγματικὸ — ὄχι
μόνο τὸνομα καὶ καμμιὰ δράση. Ἐπειτα κάποιος
ἄλλος τῆς ἐπιτροπῆς θὰ μᾶς διάβαζε ἓνα δῆγημά
του — φαίνεται γιὰ τὸ ἐπισημότερο — ἐμπνέφστηκε
ὁμως σοφώτερα καὶ ἀντὶς ἀπὸ ἔκανε μιὰ πρόταση :
Νὰ προσδιορίσουμε ποίος πρέπει νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ
ἀδερφάτου καὶ ἀνάλογα, ποῖο τὸ πρόγραμμα του.
Ἀκολούθησε συζήτηση λίγα λεφτὰ τῆς ὥρας, καὶ ἡ
ἀπόφαση : νὰ ἐκλέχτῃ μιὰ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ σκεφτῇ
καὶ νὰ καταρτίσῃ ἓνα πρόγραμμα ποῦ θὰ τὸ παρου-
σιάσῃ σὲ μιὰ γενικὴ συνεδρίαση νὰ συζητηθῇ, νὰ
τροποποιηθῇ καὶ νὰ ψηφισθῇ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκλέ-
χτηκε καὶ σὲ λίγες μέρες θάναί, πιστέδω, ἔτοιμη.
Τώρα, ε,τι ἰδέα καὶ ἂν παρουσιάσῃ, τέτοια ἢ ἀλλοιώ-
τικη, ἀδιάφορο, ἓνα πρᾶμα εἶναι βέβαιον — πὼς τὸ
μέτρο τοῦτο δίνει κουράγιο καὶ ἐλπίδα σ' ἔλους ποῦ
τὴν ὄνειρεφτήκανε τὴ συντροφιά — συντροφιά καὶ ὄχι
Κοκκωνιά. Θὰ χαράξουμε ἓνα δρόμο, θάχουμε ἓνα
σκοπὸ, θάμαστε ἀποφασισμένοι κάπου νὰ φτάσουμε.
Κι ἀπὸ μὴν νὰ τὸ πῆ κανεὶς ζωντανάδα — κάτι
ἄρχισε νὰ σαλέβῃ ἐντὸς μας.

Τὶ θάποφασίσῃ ἡ ἐπιτροπὴ, εἶναι γνωστὸ ἀπὸ
τώρα, μπορῶ νὰ πῶ, γιὰτὶ ὅλα τὰ παιδιὰ φαίνονται
ἀξια ἀρκετὰ ὥστε νὰ ρωτήσουνε : Τὶ σημασία ἔχει ὁ
Δημοτικισμὸς; Τὶ ἔχουμε στὸ νοῦ μας ἔταν ἐτικε-
ταρίζομαστε δημοτικιστάδες; — Ἀπλούστατη ἢ ἀ-
πάντηση στὸ ρῶτημα : Δημοτικισμὸς — ὄχι τύπος μο-
νάχα — σύθετο ζήτημα· ἀθρωπιστικὸ, κοινωνικὸ, πο-

λιτικό, εθνικιστικό. Δημοτικισμός θά πῆ ξεσκάβω-
μα, λεφτεριά, ζωή.

Λοιπόν; Λοιπόν, ὁ σκοπός μας ἕνας — προπα-
γάντα, γιά νά λύσουμε τὸ ζήτημα. Ἀνάγκη νά τὸ
νοιώσῃ ὁ λαός, ὁ κοσμάκης, τὸ ζήτημα. Καί ποῦ θά
πῆ ἀνάγκη πρὸς τὸ λαὸ νά κατεβοῦμε ἐμεῖς οἱ φω-
τισμένοι. Νά καταδεχτοῦμε, νά κουραστοῦμε. Ἄν
θελήσουμε νά τὸνομάσουμε φιλολογικά, ἀπεριόριστα,
τάδεράφο, ἐλοφάνερο πὺς θά κάνουμε μιὰ τρύπα
μέσ' στὴ θάλασσα. Καί δὲ θέλω νά πῶ πὺς προπα-
γαντισμός κ' ἕνα εἶδος φιλολογίας δὲν εἶναι συνεξάρ-
τητα. Συχνὰ ὀμιλῶ πάνου σὲ διάφορα θέματα —
παιδαγωγικά, ψυχολογικά, οἰκονομολογικά, ἐγκυ-
κλοπαιδικὰ κτλ. ἔστω καὶ διηγηματάκια ὅποιος μπο-
ρεῖ νά γράφῃ ρεαλιστικά, παρατηρητικά, ἀπὸ ἂν
μποροῦμε νά τὸ ποῦμε φιλολογία, ἀπὸ χρειάζεται.
Γιατὶ ἔτσι ὄλοι οἱ φίλοι θά μορφώνονται, θά μαθαί-
νουνε πράματα, καὶ συνεπούμενα, θά κατανοῦνε
πὺς καπάτσι γιά τὴν προπαγάντα. Ἐπειτα, ἐκδρο-
μές. Τί, ἀκόμα στὰ καφενετα; Χωρὶς ἀέρα, χωρὶς
κίνηση, χωρὶς σκληραγωγία τί σημασία μπορεῖ νά-
χῃ ἢ νιότη; Καί ἂν, γιά παράδειγμα, τὸ ποῦμε φι-
λολογικὸ τάδεράφο, τότε τί θά κάνουμε; Θά βγά-
λουμε περιοδικό. Κάθε φορὰ ποῦ θά μζεβόμαστε,
ὁ ἕνας ἔχῃ νά διαβάσῃ τὰ πράσινά του τὰ τραγού-
δια, ὁ ἄλλος τὰ γαλάζια του, ὁ τρίτος τὸ παραμυ-
θάκι του κτλ. Συνακόλουθο — οἱ παρατηρησῶνες:
ἔδῳ ἢ γλώσσα δὲν εἶναι καλή. Ναι, μὰ ἐγὼ πιστέ-
θω στὸν Ψυχάρη. Ἐγὼ δὲ θέλω νά ξέρω τὸν Παλα-
μά. Ἐγὼ θέλω τὴν τέχνη γιά τὴν τέχνη. Ὅχι, ἐσὺ
θέλεις τὴν τέχνη γιά τὴ γλώσσα κτλ. κτλ. καὶ μαλ-
λιά καὶ κουδάρια. Τάπρτέλεσμα — ἢ Σοφία. Θά κα-
ταντήσουμε τάδεράφο τῶν κριτικῶν καὶ τῶν μονά-
κριβῶν φιλολόγων. Θά τοὺς γκρεμίσουμε ὄλους —
Παλαμάδες, Ψυχάρηδες κτλ. — στὸν κύκλο μας,
γιατὶ τέτοια εἶναι ἢ πάστα μας, τέτοια κ' ἢ ἀνα-
τροφή. Θά χωριστοῦμε σὲ σχολὲς — ἂν ἀγαπᾶτε —
καί... Τὸ ἀλληλοφάγωμα ἀναπόφευγο, γιατί ἴσως ἢ
κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ περιοδικοῦ νά μὴν κρίνῃ καλὸ
τὸ ποίημα τοῦ Α ἢ τὸ ἄρθρο τοῦ Β. Καί τότε ὁ Α
καὶ ὁ Β θαρρεῖτε πὺς δὲ θά θυμώσουνε; Θά τρῖξουν
δόντια καὶ θά βρῖσουνε ὄλους ὡς τὸν Ω. Καί ὅμως
θά λεγόμαστε φίλοι καὶ ἀδερφοί. Ἐτσι θά καταντή-
σουμε. Τὸ σωστὸ εἶναι ὅσοι θέλουνε νά ναι ποιητάδες
καὶ τεχνίτες τοῦ λόγου, ἂς εἶναι. Ὅμως καὶ ὅσοι δὲ
θέλουνε νά σκοτίζονται μὲ τίς μούσες — ἐλέφτε-
ροι. Τί, γι' ἀπὸ ξεμπερδέψαμε ἀπ' τὰ νύχια τοῦ
δάσκαλου, γιά νά πέσουμε στὶς μοσχαρὲς ἀγκάλες
τῆς τέχνης ὄλοι; Ψεγάδι μας καὶ τοῦτο — ἀπ' τὴ
μιὰ τὴν ἀκρὴ στὴν ἄλλη. Ἀντίς νά γίνουμε πραχτι-
κοὶ λιγάκι, πάμε πὺς πέρα καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλο. Ποίη-

ση ὄλοι. Γίνουμαι μηχανικός, γίνουμαι δικηγόρος,
γίνουμαι γιατρός. Εἶμαι καὶ δημοτικιστής. Δημοτι-
κισμός δὲ θά πῆ μονάχα φιλολογία, καί, μᾶλλον λό-
για, τὴν συντροφιά, γιά νά γραφῶ κ' ἐγὼ, δὲν τη-
νε θέλω φιλολογικὸ ἀδερφάφο. Θέλω δημοτικιστικό
ἀδερφάφο, γιά νά λύσουμε ἀπὸ τὸ ζωτικὸ τὸ ζήτη-
μα τοῦ δημοτικισμοῦ, ὄχι φιλολογικὸ γιά νά γεμί-
σουνε τὸν τόπο ἀπὸ ποιητάδες... Τώρα νά δοῦμε τί
θά πῆ ἢ ἐπιτροπὴ. — Διάλεξες, μικροομιλίες, συζή-
τησες, ἐκδρομές κτλ. γιά νά γίνουμε ἱκανοὶ γιά τὴ
προπαγάντα, δηλ. γιά νά φωτίσουμε τὸ λαὸ. Ἡ πε-
ριοδικό, γιά νά μαλλιοκουβαριαστοῦμε καὶ νά γί-
νουμε ἀκατάδεχτοι φιλολόγοι ὄλοι μας, ἔτσι γιά νά
χάψῃ ὁ λαός τὰ «σφίξ σοῦζα κτλ.» καὶ νά βασι-
λέβῃ καὶ νά κυριαρχῇ αἰώνια ὁ δάσκαλος. Ἡ ἐπι-
τροπὴ εἶναι καλὰ παιδιά. Νά διοῦμε.

ΕΝΑΣ ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

© ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἡ ὥραία μελέτη τοῦ κ. Μανόλη Τριανταφυλλί-
δη «Ἐπιστήμη καὶ Ζωή. Ἐνα βιβλίον γιά τὴ γλώσ-
σα μας», ποῦ δημοσιεύτηκε στὸν τελευταῖο ἀριθμὸ
τοῦ Δελτίου τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου» (χρόνος
Β'. ἀριθμὸς Α') βγήκε σὲ ὁμοφυτυπωμένο χωρι-
στὸ φυλλάδιο καὶ πουλιέται γιά 25 λ. στὰ βιβλιο-
πωλεῖα τοῦ Ἐλευθερουδάκη καὶ τῆς «Ἐστίας». Ὁ
«Νουμάς» ἔχει στὴ διάθεσὴ του μερικὰ ἀντίτυπα καὶ
στέλνει χάρισμα ἀπὸ ἕνα σὲ ὅποιον ἀπὸ τοὺς συν-
τρομητῆς τοῦ τὲ γυρέφει μὲ μιὰ κάρτα.

— Ὅσο ἀπὸ τὸν «Τριστάνο» θά τυλώσουμε στὸ
«Νουμά» τὸ «Μπαλαρωμένο ἀῶρι», μονόπρακτο δραμα-
τάκι τοῦ Μίλτου Κουντουρά.

— Ὁ ποιητὴς Σωτήρης Σκίτης τύπωσε τὸ «Γύρο τῶν
Ἄρῶν», ὄνειροδράμα σὲ πέντε μέρη καὶ πρόλογο. Τὸ βι-
βλίον πουλιέται 4 φρ. καὶ ὅποιος θέλει νά νά τοποθετῆσαι μπο-
ρεῖ νά γράψῃ ἀπ' εὐθείας στὸν ποιητὴ: Mons. S. Scipis. La
Bastiane. Rognac. Bouches — du — Rhône) France. Γιά τοὺς
βιβλιόφιλους ἔγινε καὶ ξεχωριστὴ ἔκδοσις σὲ ὀλλανδέζικο
χαρτί (15 φρ.) καὶ σὲ γαλιωνέζικο (30 φρ.). Ἄμα λά-
βουμε τὸ βιβλίον θά γράψουμε πλατιά γι' αὐτό.

— Ὁ κ. Louis Roussel καθηγητὴς στὸ Λύκειο τοῦ Aix,
ἐτοιμάζει μιὰ μεγάλη γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς μας γλώσ-
σας Ἡ γραμματικὴ αὐτὴ, μαζί μὲ μιὰ συλλογὴ ἀπὸ Μυ-
κωνιάτικα παραμῦθια, θά ναι οἱ thèses του, καθὼς μᾶς
γράφει.

— Διαβάζουμε στὴν «Ἀλήθεια» τῆς Κύπρου πὺς τὸ
«Μαῦρο χέρι» τοῦ Ταγκόπουλου παίχτηκε τελευταία στὴ Λε-
μεσὸ ἀπὸ τὸν κ. Σαραμαντῆ καὶ τὴν κ. Βουτινῆ. Γιά τὸ
«Μαῦρο χέρι» δημοσιεύει στὴν «Ἀλήθεια» (ὁ τοῦ Γεννάδη,
σελ. 3) σύντομη ἀνάλυσις ὁ κ. Βίκτ. Ζήνων.

— Τὸ δράμα αὐτὸ θά παιχθεῖ καὶ στὴ Σμόρνη ἀπὸ τὸ
θίασο τῆς κ. Κυβέλης, μεταφράζεται καὶ ρούσικα ἀπὸ τὸν
κ. Φιλ. Στεφανίδη γιά νά παιχθεῖ στὸ θέατρο τῆς Ὀδέσσας.